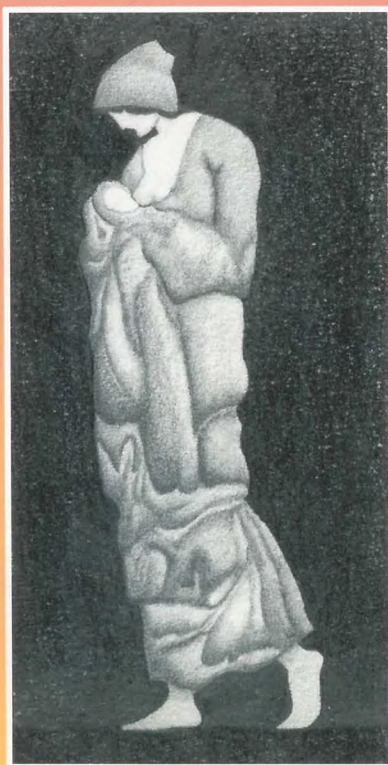

ΕΝΤΥΠΟ ΚΛΕΙΣΤΟ, Αρ. Αδείας Κ.Δ.Α. 962/95
Αρ. Πατρά 2 - 115 21 Αθήνα, Τηλ.: 64.65.691 (fax)

ΕΛΕΥΘΡΑ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΕΠΙΣΗΜΟ ΟΡΓΑΝΟ ΤΩΝ ΜΑΙΩΝ - ΜΑΙΕΥΤΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ

Β' ΠΕΡΙΟΔΟΣ • ΤΟΜΟΣ 2ος • ΤΕΥΧΟΣ 2ο
ΑΠΡΙΛΙΟΣ - ΜΑΪΟΣ - ΙΟΥΝΙΟΣ 1997

"Ενθουσιάστηκα όταν ανακάλυψα τα νέα Pampers Premiums. Πραγματικά, τυλίγουν το μωρό μου στην απαλότητα."

Τα νέα Pampers Premiums έχουν μια υπέρ-απαλή, ελαστική ζωνούλα γύρω από τη μέση...

...και απαλά, ελαστικά πλαινά...

...που μένουν σταθερά στην θέση τους χάρη στις νέες επανακολλητικές ταινίες."

Δώστε στο μωρό σας όλη τη στεγνότητα που μόνο τα Pampers μπορούν να προσφέρουν.

Επόμενη καλύτερη πάνα

Pampers

Ο νέος πυρήνας Ultra Plus απορροφά μέχρι και 20% περισσότερο υγρό ...

Επόμενη καλύτερη πάνα

Pampers

...για να κρατάει το δέρμα του μωρού σας πιο στεγνό από οποιαδήποτε άλλη πάνα.

Τα πιο μαλακά Pampers που έγιναν ποτέ για πιο στεγνά, πιο χαρούμενα μωρά !

ΕΛΕΥΘΕΡΟ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΕΠΙΣΗΜΟ ΟΡΓΑΝΟ ΤΩΝ ΜΑΙΩΝ - ΜΑΙΕΥΤΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ

Γραφεία: Αριστείδου Παππά 2 - 115 21 ΑΘΗΝΑ - Τηλ.: 64.65.691 (Fax)
Διευθύνεται από το Δ. Σ. του Συλλόγου Επιστημόνων Μαιών - Μαιευτών Αθηνών
με τη συνεργασία των λοιπών Σ.Ε.Μ.

Υπεύθυνη: **ΕΛΕΝΗ ΣΑΜΑΡΙΤΑΚΗ**, Πρόεδρος Σ.Ε.Μ.Α.

Β' ΠΕΡΙΟΔΟΣ - ΤΟΜΟΣ 2ος, ΤΕΥΧΟΣ 2ο, ΑΠΡΙΛΙΟΣ - ΜΑΪΟΣ - ΙΟΥΝΙΟΣ 1997

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΙ ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ

ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΣ: Ομότιμος Καθηγητής Μαιευτικής-Γυναικολογίας Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.
ΣΟΦΑΤΖΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ: Διευθυντής Τμήματος Νεογνολογίας Μαιευτηρίου «Έλενα Ελευθερίου Βενιζέλου».
ΜΑΝΟΥΡΑΣ ΣΤΕΡΓΙΟΣ: Δικηγόρος παρ' Αρείω Πάγω.

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Δ.Σ. του Σ.Ε.Μ.Α.
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΙ ΕΦΕΤΕΙΑΚΟΙ ΣΥΛΛΟΓΟΙ.
ΤΣΙΤΣΙΛΩΝΗ-ΛΟΥΛΙΑ ΜΑΡΙΑ: R.M., S.C.M., M.T.D., τέως Διδάκτρουσα Μ.Μ.Η.
ΦΩΤΙΟΥ-ΣΟΥΡΜΠΗ ΣΟΦΙΑ: Προϊσταμένη Τμήματος Μαιευτικής Τ.Ε.Ι. Αθήνας.
ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ: Μαία.
ΜΠΑΚΕΑ ΝΙΚΗ: Μαία.
ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΗ: Μαία.
ΠΑΤΣΟΥΡΑΚΟΥ ΕΥΘΥΜΙΑ: Μαία.
ΤΣΙΛΙΑ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ: Μαία.
ΧΑΤΖΙΔΟΥ ΕΛΕΝΗ: Μαία.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σελ.

- Ανακοίνωση του Σ.Ε.Μ.Α. 48
- Η Μαία και ο Ρόλος της 49
- 11 Μαΐου 1997: Εορτασμός Παγκόσμιας Ημέρας Μητέρας-Μαίας 50
- Φυσικός Τοκετός 52
- Εμπιστοσύνη στη σχέση Μαίας με τη Μητέρα 54
- Οξυγονοθεραπεία στα νεογνά 55
- Ο ρόλος των Κέντρων Οικογενειακού Προγραμματισμού 63
- Κανόνες Ηθικής Δεοντολογίας 67
- Κατάταξη Πτυχιούχων Μαιών στα Μ.Κ. 20-3 του νέου Μ.Δ.Υ 70
- Μαστός: Πηγή ζωής 71
- Αξιοπερίεργα απ' όλο τον Κόσμο 72
- ΑΠΟΚΑΛΥΨΗ: Νεκροί στη γέννα 73
- Λαογραφικό Λεξικό της Ελληνίδας Μαμής 74
- Όταν εκεί επάνω! 80
- Ανοιχτό Ταχυδρομείο – Οδηγίες για συγγραφείς 85

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Οι απόψεις των συγγραφέων δεν εκφράζουν απαραίτητα τις απόψεις της Συντακτικής Επιτροπής.

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ - ΠΑΡΑΓΩΓΗ: «ΑΚΙΔΑ» Α. ΝΙΚΟΛΑΪΔΟΥ - Κεφαλληνίας 47 - 112 57 ΑΘΗΝΑ
Τηλ.: 88.10.848 – Fax: 82.35.371

Η ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΚΑΤΟΡΘΩΘΗΚΕ ΜΕ ΤΗΝ ΕΥΓΕΝΗ ΧΟΡΗΓΙΑ ΤΗΣ
«ΠΡΟΚΤΕΡ ΚΑΙ ΓΚΑΜΠΛ ΕΛΛΑΣ»

Ανακοίνωση του Σ.Ε.Μ.Α.

Αγαπητοί Συνάδελφοι,

Το πρωί της 11ης Μαΐου 1997, ημέρα Κυριακή, στα γραφεία του Σ.Ε.Μ Αθήνας έγινε ο εορτασμός για την Παγκόσμια Ημέρα της Μαΐας. Ο εορτασμός ήταν διπλός γιατί συνέπεσε με τη γιορτή της Παγκόσμιας Ημέρας της Μητέρας.

Παρά το μικρό αριθμό προσέλευσης συναδέλφων μας, το πάνελ των ομιλητριών ήταν καταπληκτικό. Οι συνάδελφοι, κυρίες Μαρία Λιουλιά-Τσιτσιλώνη, Πόπη Παπαζαχαριάκη και Ελευθερία Δημοπούλου, μας ανέπτυξαν θέματα επίκαιρα, σύγχρονα, διαχρονικά.

Με πολύ μεράκι, με απεριόριστη αγάπη και με συνεχές ενδιαφέρον προς το επάγγελμα της Μαΐας, περιστράφη το θέμα της ομιλίας της συναδέλφου κ. Τσιτσιλώνη, που είχε τίτλο "Η ΜΑΙΑ ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ", καθώς επίσης και η ομιλία της με τίτλο "ΚΑΝΟΝΕΣ ΗΘΙΚΗΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ", που αναφερόταν στο επίκαιρο θέμα της "κλωνοποίησης".

Επίσης, το θέμα της ομιλίας της συναδέλφου κ. Παπαζαχαριάκη, αφιερωμένο στη γιορτή της "ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΗΜΕΡΑΣ ΤΗΣ ΜΗΤΕΡΑΣ ΚΑΙ ΜΑΙΑΣ", αναφερόταν στην προσωπικότητα της Μαΐας και στο σπουδαίο ρόλο του έργου της, που είναι τέχνη και επιστήμη δια μέσου των αιώνων.

Ένα θέμα που επίσης αναπτύχθηκε ήταν ο "ΦΥΣΙΚΟΣ ΤΟΚΕΤΟΣ", όπου η ομιλήτρια συνάδελφος κ. Δημοπούλου, μας εξιστόρησε προσωπικές και ανεπανάληπτες εμπειρίες της από τη διαδικασία φυσικού τοκετού στο σπίτι. Ακόμη, μας μίλησε για τη συμπαράσταση της Μαΐας προς τη Μητέρα σε όλους τους τομείς.

Οφείλουμε ως Δ.Σ. του Σ.Ε.Μ Αθήνας, να ευχαριστήσουμε από καρδιάς όλα τα μέλη μας, που παραβρέθηκαν στο Σύλλογο εκείνη τη ζεστή Κυριακή του Μαΐου και να εκφράσουμε την ευγνωμοσύνη μας στις συναδέλφους εκείνες, που είναι πάντα στην πρώτη γραμμή του επαγγέλματος, είτε με τη συνεχή παρουσία τους, είτε με τους αγώνες τους. Πραγματικά, είναι παραδείγματα προς μίμηση για όλους τους νεότερους συνάδελφους, Μαΐες και Μαιευτές.

Λόγω της διπλής γιορτής, Μαΐας-Μητέρας, ο Σ.Ε.Μ.Α πρόσφερε συμβολικά το χρηματικό ποσό των 50.000 δρχ. σε ένα μέλος μας, που είναι συνταξιούχος συνάδελφος και μητέρα και η οποία αντιμετωπίζει σοβαρά προβλήματα υγείας. Επίσης, εκ μέρους του Συλλόγου "ΛΗΔΑ", η Πρόεδρος του κ. Οικονόμου, που παρίστατο, πρόσφερε για τον ίδιο σκοπό το ποσό των 100.000 δρχ.

Τέλος, θέλω να επισημάνω τις πολύωρες προσπάθειές μας –που στάθηκαν ωστόσο άκαρπες– να τύχουμε ενός λεπτού ή 2/λεπτού παρουσίας μας στην Τ.Β., εκείνη την Κυριακή 11/5/97. (Η δικαιολογία που μας προέβησαν ήταν, ότι "δέσποζε στα ενδιαφέροντα του κόσμου ...το ματς του ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΥ"). Πετύχαμε τη δημοσίευση ενός άρθρου, της συναδέλφου μας στα Τ.Ε.Ι. Αθήνας κ. Α. Αντωνίου, που αναφερόταν στο θέμα "ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗ ΣΤΗ ΣΧΕΣΗ ΜΑΙΑΣ ΜΕ ΤΗ ΜΗΤΕΡΑ". Το κείμενο στάλθηκε έγκαιρα σε πέντε (5) ημερήσιες εφημερίδες, αλλά δημοσιεύθηκε μόνο σε μία· στην "ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ" της Δευτέρας, 12/5/97.

Η Αντιπρόεδρος

ΕΛΕΝΗ ΔΡΑΚΑΚΗ

Η Μαία και ο Ρόλος της*

Μαρία Λιουλιά-Τσιτσιλώνη, Πτυχιούχος Μαία, Διδάσκουσα στο "Kingstom College" του Λονδίνου και μέλος του Βασιλικού Κολλεγίου Μαιών Αγγλίας.

* Ομιλία στον εορτασμό για την Παγκόσμια Ημέρα της Μητέρας και της Μαίας, στις 11 Μαΐου 1997, στο Σ.Ε.Μ Αθήνας.

Η δεύτερη Κυριακή του Μαΐου είναι αφιερωμένη στη «Γιορτή της Μητέρας». Η γιορτή αυτή καθιερώθηκε από το 1914 στις ΗΠΑ, με πρωτοβουλία της αμερικανίδας πολιτικού Άννας Τσάρβος.

Η κ. Τσάρβος είχε προτείνει στο Κογκρέσο, να οριστεί μια ημέρα το χρόνο για να γιορτάζεται παγκόσμια και πανηγυρικά «Η Ημέρα της Μητέρας», ως σύμβολο της ανθρώπινης ύπαρξης και σαν πηγή της εξέλιξης και της προόδου της ανθρώπινης κοινωνίας.

Ο τότε πρόεδρος των ΗΠΑ, Ουίλσον, είχε πεί ότι: «Οι χώρες που δίνουν εξέχουσα θέση στη μητέρα, εργάζονται για το ίδιο τους το μεγαλείο».

Ο εορτασμός αυτός από τότε καθιερώθηκε σχεδόν παγκόσμια. Στην Ελλάδα, το Λύκειο των Ελληνίδων είχε προτείνει τη «Γιορτή της Μητέρας» από το 1928. Μέχρι το 1958 όμως, ως ημέρα εορτασμού της Μητέρας ήταν η 2α Φεβρουαρίου, «Ημέρα της Υπαπαντής του Κυρίου». Από το 1959, με απόφαση των «Γυναικείων Συνεργαζομένων Σωματείων» της χώρας, ισχύει και για την Ελλάδα η διεθνής ημερομηνία εορτασμού, που είναι η δεύτερη Κυριακή του Μαΐου κάθε χρόνο.

Την 5η Μαΐου διάλεξαν οι μαίες όλου του κόσμου να γιορτάζουν την Ημέρα τους. Για πρώτη φορά γιορτάστηκε το

1991. Η ιδέα είχε ξεκινήσει από πολύ παλιά. Το θέμα είχε συζητηθεί το 1987, στο 21ο Παγκόσμιο Συνέδριο των Μαιών, στη Χάγη. Το 1990, στο 22ο Παγκόσμιο Συνέδριο των Μαιών, στην πόλη Kobe της Ιαπωνίας, αποφασίστηκε τελικά και καθιερώθηκε η 5η Μαΐου ως «Παγκόσμια Ημέρα της Μαίας».

Το Βασιλικό Κολλέγιο Μαιών Αγγλίας, για τον εορτασμό της «Ημέρας της Μαίας», οργάνωσε οικονομικές εξορμήσεις σε κεντρικούς σταθμούς του Λονδίνου, σε ώρες αιχμής. Τα ποσά που θα συγκεντρωθούν, θα διατεθούν για δραστηριότητες του Κολλεγίου στην Ινδία, για αγορά μεταφορικών μέσων, για γρηγορότερη μετακίνηση των μαιών σε απομονωμένες περιοχές της Καμπότζης, καθώς επίσης και για αγορά εκπαιδευτικού υλικού, για καλύτερη εκπαίδευση.

Το θέμα της εορτής είναι: «Αρμοδιότητες της Μαίας». Επικεντρώνεται στην προσφορά της μαίας, για την υγεία όλων των μητέρων και των νεογνών και κυρίως των μητέρων στις αναπτυσσόμενες χώρες.

Στη Μεγάλη Βρετανία η μητρική θνησιμότητα είναι 6 στις 100.000 γεννήσεις, δηλαδή 50 θάνατοι το χρόνο. Στην Αφρική 1.000 στις 100.000. Στην Ινδία 437 στις 100.000. Το 72% αυτών των θανάτων μπορούν να αποφευχθούν.

11 Μαΐου 1997: Εορτασμός της Παγκόσμιας Ημέρας της Μητέρας και της Μαίας-Μαιευτή *

Πόπη Παπαζαχαριάκη, Μαία, Μέλος Σ.Ε.Μ.Α.

* Ομιλία στον εορτασμό για την Παγκόσμια Ημέρα της Μητέρας και Μαίας, στις 11 Μαΐου 1997, στο Σ.Ε.Μ Αθήνας.

Αγαπητές και αγαπητοί Συνάδελφοι, Σπουδαστές, Κυρίες και Κύριοι,

Ο Σύλλογος Μαιών-Μαιευτών της Αθήνας αποφάσισε να εορτάσει μαζί με την Ημέρα της Μητέρας, που είναι σήμερα, και την Παγκόσμια Ημέρα της Μαίας-Μαιευτή. Πρώτον, γιατί το έργο τους είναι αναπόσπαστα δεμένο με τη στιγμή της γέννησης, τη μοναδική αυτή στιγμή που ενώνει το ανθρώπινο γένος με την αιωνιότητα, και δεύτερον, γιατί ο φετινός εορτασμός της Ημέρας της Μητέρας έχει συνδεθεί με τα ΙΣΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ στην Περιθάλαψη και στις Υπηρεσίες Υγείας, και οι Μαίες-Μαιευτές, ως Επαγγελματίες Υγείας, είναι επίσης στενά και άμεσα ενδιαφερόμενοι.

Η γυναίκα έχει προικισθεί με το ανώτατο προνόμιο που έχει ο άνθρωπος, τη

γέννηση, τη συνέχιση της ζωής, είναι η ίδια φωλιά της ζωής. Αυτή η θεία στιγμή συνδέθηκε και ταυτίστηκε από τα βάθη της Μυθολογίας με μια άλλη παρουσία, αυτήν της Μαίας. Οι αρχαίοι Έλληνες, με τη βαθιά εκτίμηση και σεβασμό που περιέβαλαν τη μητέρα, το παιδί, τον τοκετό, θεοποίησαν τη Μαία. Θεά Μαία, Ελευθώ, Ειλείθια, Ειλειθώ, Ελευσία, τα ονόματα που της χάρισαν. Και στη μυθολογία άλλων λαών επίσης, αναφέρεται ότι ο τοκετός είναι στα χέρια ΓΥΝΑΙΚΩΝ-ΜΑΙΩΝ, όπως των Αιγυπτίων, Ινδών, Κινέζων κ.ά. Στην Παλαιά Διαθήκη επίσης, αναφέρεται ότι στον τοκετό της Ραχήλ και της Θάμαρ παρίστατο ΜΑΙΑ.

Ο Σωρανός ο Εφέσιος, το 2ο μ.Χ. αιώνα, καθορίζει για πρώτη φορά «**ΟΠΟΙΑ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΙΝΑΙ Η ΜΑΙΑ**», όπου: «**Είναι ικανή να γίνει μαία, η εγγράμματη, η έξυπνη, η έχουσα ισχυρή μνήμη, η εργατική, η ευπρεπής και γενικώς η έχουσα ακμαίας τας αισθήσεις**».

Και είναι ανεξάντλητα, όσα δια μέσου των αιώνων έχουν γραφεί για το έργο και την προσωπικότητά της.

Στο 24ο Συνέδριο της I.C.M. (Διεθνής Συνομοσπονδία Μαιών), που έγινε το 1996 στο Όσλο της Νορβηγίας, η πρόεδρος, κ. Sonja Sjøli, ανέφερε ότι το έργο της Μαίας-Μαιευτή είναι ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΗ. Τέχνη, γιατί συνδυάζει διαίσθηση, ευαισθησία, υποκειμενικότητα, σεβασμό προς τη λογική της φύσης, και επι-

στήμη, γιατί η γνώση της Μαιευτικής επιτρέπει τη σωστή επέμβαση και την κατάλληλη χρήση της τεχνολογίας.

Όλοι ξέρουμε τη σημασία που έχει η ποιότητα της γέννησης στην εξέλιξη της ζωής του ανθρώπου και καταλαβαίνουμε πόσο μεγάλη σημασία αποκτά η σωστή βοήθεια και φροντίδα από σωστούς και άριστα καταρτισμένους επαγγελματίες υγείας, στην εγκυμοσύνη και στον τοκετό.

Παρ' όλα αυτά και παρά τα θετικά βήματα με ψήφιση νόμων, που αφορούν στο δικαίωμα της γυναίκας και της μέλλουσας μητέρας στη σωστή περίθαλψη, από τις κυβερνήσεις αρκετών χωρών υπάρχουν παγκόσμιες στατιστικές, οι οποίες αναφέρουν ότι 600.000 γυναίκες πεθαίνουν ετησίως στην εγκυμοσύνη και στον τοκετό, ενώ άλλα 20.000.000, περίπου, παθαίνουν μόνιμες βλάβες στην υγεία τους.

4.000.000 νεογνά πεθαίνουν, ενώ ένα μεγάλο ποσοστό αποκτά μόνιμα προβλήματα, που οφείλονται στις διάφορες επιπλοκές κατά την εγκυμοσύνη και τον τοκετό. Τα ποσοστά αυτά, εκτός του ότι είναι πολύ μεγάλα είναι και άνισα κατανομημένα, γιατί το 88% των συνολικών γεννήσεων αφορά χώρες του Τρίτου Κόσμου, όπου οι παρεχόμενες υπηρεσίες υγείας είναι υποτυπώδεις έως και ανύπαρκτες.

Βρισκόμαστε στο κατώφλι του 21ου αιώνα, που η τεχνολογία και η επιστήμη καθημερινά κάνουν άλματα, παρ' όλα αυτά, όμως, μεταξύ των ανθρώπων και των λαών υπάρχει φοβερή ανισότητα. Σε πολλές κοινωνίες η γυναίκα αντιμετωπίζεται από την οικογένεια, το σύντροφο, το κράτος και τους νόμους, ως ον πολύ χαμηλής κατηγορίας και καθημερινά ποδοπατείται, εξευτελιζεται και κουρελιάζεται η υπόστασή και η προσωπικότητά της.

Πιστεύω ότι όλοι έχουμε καταλάβει πλέον, ότι ο ρόλος της γυναίκας στην οι-

κογένεια και γενικά στη σύσταση και τη σωστή ανάπτυξη της κοινωνίας είναι βασικός και πρωταρχικός, γι' αυτό θα πρέπει να συμβάλλει καθένας και καθεμία από εμάς, με όλες του τις δυνάμεις και από τη δική του θέση, για τη βελτίωση της θέσης της γυναίκας.

Ας προσπαθήσουμε ώστε να υπάρξει μια «Παγκόσμια Πολιτική Υγείας Μητέρας-Παιδιού», ώστε να μειωθούν τα ποσοστά που ανέφερα. Πιστεύω ότι οι μαιευτές μπορούμε να έχουμε τον πρώτο ρόλο, ώστε να υλοποιηθεί και στη χώρα μας το πρόγραμμα της Π.Ο.Υ.: «Πρόγραμμα Υγείας της Μητέρας και πρωτοβουλίες για ασφαλή μητρότητα» και το οποίο περιλαμβάνει:

- Οικογενειακό Προγραμματισμό
- Προγεννητικό Έλεγχο
- Βελτίωση συνθηκών διαβίωσης
- Προστασία από τη βία
- Ψυχική και ηθική στήριξη

Τελειώνοντας, σας ευχαριστώ για την προσοχή σας και εύχομαι στον εορτασμό της Παγκόσμιας Ημέρας Μαίας-Μαιευτή το 1998, καθένας από εμάς εδώ να έχει προσθέσει ένα μικρό λιθαράκι για να πραγματοποιηθούν όλα τα παραπάνω και να κτισθεί σωστά το οικοδόμημα της κοινωνίας του 21ου αιώνα.

Φυσικός Τοκετός*

Ελευθερία Δημοπούλου, Μαία

* Ομιλία στον εορτασμό για την Παγκόσμια Ημέρα της Μητέρας και της Μαίας, στις 11 Μαΐου 1997, στο Σ.Ε.Μ Αθήνας.

Ο Μάιος είναι η καρδιά της άνοιξης. Κατά μια εκδοχή, η παράδοση της Αρχαίας Ελλάδας λέει ότι το όνομα «Μάιος» το πήρε από τη Μαία, τη μια από τις Επτά Πλειάδες, που ήταν κόρες του Άτλαντα.

Η Μαία υπήρξε θεότητα, η οποία συνδέθηκε στενά με τη μητρότητα. Το Μάιο γιορτάζουμε τη γιορτή των λουλουδιών, την Ημέρα της Μητέρας και της Μαίας.

Σήμερα, μαζευτήκαμε εδώ για να γιορτάσουμε αυτή τη γιορτή, τη γιορτή μας.

Εργάζομαι 23 χρόνια. Στην αρχή σε

Πίνακας τοκετού (165x180 cm), ακρυλική ζωγραφική της Cindy Pink, 1982. Σε μια προσπάθεια θεραπείας του δικού της ψυχικού τραύματος από την άτυχη εμπειρία του τοκετού της στο μαιευτήριο, η ζωγράφος απεικονίζει τη θερμή, στενή σχέση μητέρας, βοηθού και μαίας, που συναντάται τόσο συχνά στις παραδοσιακές σκληρές τοκετού.

δημόσιο νοσοκομείο, μετά σε ιδιωτική μαιευτική κλινική και από το 1980 εξασκώ το επάγγελμα της μαίας ως ελεύθερη επαγγελματίας. Επίσης, για 13 χρόνια εργάστηκα παράλληλα ως έκτακτη εκπαιδευτικός στα Τ.Ε.Ι., στο Τμήμα Μαιευτικής.

Παρακολουθώντας τη γυναίκα κατά τη διάρκεια της κύησης, του τοκετού και της λοχείας, πολλές φορές αναρωτήθηκα ότι κάτι δεν κάνουμε σωστά. Και όσο προχωρούσε η τεχνολογία και η βελτίωση της ιατρικής παροχής στον τοκετό, τόσο αναπολούσα τα χρόνια της εκπαίδευσης στη Σχολή, 1970-74, παρ' όλο που τότε πίστευα ότι ήταν τα πιο δύσκολά μου χρόνια.

Είχα ανάγκη να ακούσω τη γιαγιά μου και τη μητέρα μου, πώς γέννησαν μόνες τους στο σπίτι με τη βοήθεια της πρακτικής μαμής. Ρωτούσα τις μητέρες των εγκύων, να μου πουν, πώς γέννησαν πριν 20 ή 30 χρόνια. Ώσπου μια μέρα, η κ. Άννα Παπαϊωάννου και η κ. Ελένη Σαμαριτάκη με φώναξαν να πάω μαζί τους να βοηθήσω σ' ένα τοκετό στο σπίτι. Αυτό πριν 15 χρόνια. Η εμπειρία ήταν συγκλονιστική. Και οι τρεις μαζί συνεχίσαμε για λίγο διάστημα, όταν μας καλούσαν να βοηθάμε τη γέννα στο σπίτι.

Μαζί με την κ. Σαμαριτάκη συνεχίσαμε, μέχρι σήμερα, να βοηθάμε τις γυναίκες να βιώνουν την εμπειρία του τοκετού τους στο χώρο τους, όταν μας το ζητούσαν.

Ο Σύνδεσμος Μητρικού Θηλασμού «La Leche League», μας βοηθάει πολύ μιλώ-

ντας στις γυναίκες για μας τις μαίες και παράλληλα τις ευαισθητοποιεί για τον τοκετό στο σπίτι.

Παρ' όλο που ο τοκετός στο σπίτι απαιτεί πολύ χρόνο, πολλή δύναμη, πολλή ευθύνη και πολλή ταλαιπωρία για τη μεταφορά –λόγω της μεγάλης δυσκολίας που έχει η μετακίνηση στην ευρύτερη περιοχή της Αθήνας– το αποτέλεσμα είναι κάτι παραπάνω από υπέροχο, όμορφο, ΘΕΪΚΟ.

Με έκανε να σκεφθώ, να προβληματισθώ και να βελτιώσω τη συμπεριφορά μου και τα πιστεύω μου γύρω από την έγκυο, τον τοκετό και τη λοχεία. Διεπίστωσα ότι η ίδια η επίτοκος κρατούσε στα χέρια της τη δύναμη για τον εαυτό της. Εμείς είμαστε φιλοξενούμενες στο χώρο της και αυτή η οικοδέσποινα.

Αυτόματα, η εξουσία, που εμείς έχουμε στο νοσοκομείο, παραχωρείται στην επίτοκο. Την ευθύνη, που στο νοσοκομείο αναλαμβάνει ο γιατρός και η μαία, στο σπίτι την μοιράζεται η ίδια η επίτοκος και ο σύντροφός της. Συνειδητοποίησα πόσο λάθος έκανα, που ενθάρρυνα την έγκυο στην εξάρτησή της από εμάς, ώστε να αντιμετωπίζεται ως πιθανώς άρρωστη.

Στόχος μας είναι να βοηθήσουμε την επίτοκο στη φροντίδα του εαυτού της, ως ένα υγιές άτομο σε μια φυσιολογική κατάσταση. Αντιμετωπίζουμε τη μητέρα και το μωρό σαν ξεχωριστούς ασθενείς, γι' αυτό και τους βάζουμε να μένουν χωριστά, για όσο χρονικό διάστημα είναι στην εξουσία μας. Τί μεγάλο λάθος κάνουμε; Η μητέρα και το μωρό αντιπροσωπεύουν μια μονάδα, της οποίας οι ιατρικές και συναισθηματικές ανάγκες συμπληρώνουν η μια την άλλη. Πρέπει να προβληματισθούμε γι' αυτό τον εξουσιαστικό χωρισμό, που τους επιβάλλουμε.

Σε ποσοστό 90%, το σώμα της γυναίκας είναι ένα σύστημα που λειτουργεί καλά και είναι οικείο για την ίδια και το

Ευτυχισμένες η κ. Σαμαριτάκη και η κ. Δημοπούλου κρατούν στην αγκαλιά τους το μωρό, που γεννήθηκε μετά από τοκετό στο σπίτι.

μωρό της. Οι ανάγκες του σώματος αυτού και οι λειτουργίες του είναι γνωστές καλύτερα απ' όλους στην ίδια τη γυναίκα και δεν είναι ένας οργανισμός που χρειάζεται επιδιόρθωση. Η εγκυμοσύνη και η γέννα δεν είναι περίοδοι stress και κινδύνου για την έγκυο, αλλά περίοδοι σωματικής, ψυχολογικής και συναισθηματικής ανάπτυξης της ίδιας και του μωρού της.

Η μαία πρέπει να καθοδηγεί και να εκπαιδεύει την έγκυο για να βιώσει τον τοκετό της. Η γέννα πρέπει να θεωρείται ως ένα συμβάν στη ζωή της γυναίκας και της οικογένειάς της. Ο ενεργός τοκετός ενισχύεται με εκπαίδευση, υποστήριξη και ποιοτική φροντίδα της μαίας.

Να πάψουμε να θεωρούμε τη γέννα ως χειρουργική διαδικασία, που συμβαίνει στην πυελική χώρα της γυναίκας και συμπεριλαμβάνει την αφαίρεση του εμβρύου και του πλακούντα και τη χορήγηση ιατρικής και φαρμακευτικής φροντίδας. Πρέπει να μη ξεχνάμε, ότι η σημαντική πράξη της γέννησης παραμένει μια ιδιωτική υπόθεση και τα συναισθήματα, τα οποία τη συνοδεύουν, μένουν μέσα στην οικογένεια.

Συναδέλφισσες,

Είναι στο χέρι μας να βελτιώσουμε τους χώρους του νοσοκομείου και την παροχή υπηρεσιών. Να γίνουν πιο ανθρώπινοι οι χώροι της Αίθουσας Τοκετών. Να σεβασθούμε το σώμα της επιτόκου, τις επιθυμίες της, τις τυχόν ιδιοτροπίες της.

Σκεφθήκατε ποτέ να πάρετε την πρωτοβουλία να μην κάνετε υποκλισμό στην επίτοκο, που σας βεβαιώνει, ότι στο σπίτι της πήγε πολλές φορές στην τουαλέττα; Ή να ξυρίσουμε μόνο το περίνεο; Είναι τόσο απλό, για μας και για την επίτοκο, το πιο δύσκολο κομμάτι του τοκετού της.

Πόσο θα μολύνει ένας σταυρός ή μια εικόνα ή ένα αρκουδάκι την Αίθουσα Τοκετών, μπροστά στη δύναμη που θα δώσει στην επίτοκο; Δεν είναι πλέον καιρός

να επιτρέψουμε στην επίτοκο να σηκώνεται, να κινείται, να γυρίζει δεξιά και αριστερά στο κρεβάτι, να χρησιμοποιεί την τουαλέττα του δωματίου, να ακούει τη μουσική της ή να διαβάζει το βιβλίο της; Τί πιο φυσικό να θέλει να κρατήσει το μωρό της αγκαλιά αμέσως μετά τον τοκετό, για όση ώρα θέλει η ίδια; Να την ενθαρρύνουμε και να τη βοηθήσουμε να θηλάσει. Αυτή τη βιασύνη να το απομακρύνουμε από τη μητέρα του, για να είναι ασφαλές, μήπως πρέπει να την αναθεωρήσουμε;

Πόσα απλά πράγματα μπορούμε να αλλάξουμε, για να κάνουμε πιο ανθρώπινους όλους αυτούς τους χώρους, ώστε ο τοκετός να γίνεται στο μαιευτήριο με ασφάλεια, αλλά και με την οικειότητα και τη θαλπωρή του σπιτιού και της οικογένειας.

• Εμπιστοσύνη στη σχέση Μαίας με τη Μητέρα

(Εφημερίδα "ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ", Δευτέρα 12/5/1997)

Η Μητέρα και η Μαία. Μια σχέση εμπιστοσύνης και στενής συνεργασίας που πρέπει να υπάρχει. Είναι τυχαίο που οι παγκόσμιες ημέρες τους (5 Μαΐου της Μαίας, 11 Μαΐου της Μητέρας) γιορτάζονται κοντά-κοντά;

Δεν είναι, λέει ο Σύλλογος Επιστημόνων Μαιών-Μαιευτών, που με την ευκαιρία του φετινού εορτασμού απευθύνει μια πρόταση-πρόκληση, όπως λέει, σε πολλούς φορείς, στην Τοπική Αυτοδιοίκηση, σε συλλόγους γυναικών, γονέων και κηδεμόνων:

Απευθυνθείτε στους επιστημονικούς συλλόγους μαιών του νομού σας και οργανώστε μαζί τους ομιλίες για τη σεξουα-

λική διαπαιδαγώγηση, την αντισύλληψη, τον οικογενειακό προγραμματισμό, τη σημασία του τεστ Παπανικολάου, το φυσικό τοκετό και την ψυχοπροφυλακτική μέθοδο ανώδυνου τοκετού.

«Αν αυτό το μήνυμα με τη βοήθεια όλων αυτών των φορέων και των μέσων ενημέρωσης καταφέρει να φτάσει και στο πιο απομακρυσμένο χωριό, οι Παγκόσμιες Ημέρες της Μητέρας και της Μαίας θα έχουν αποκτήσει και στην Ελλάδα το νόημα που τους αξίζει. Θα είναι, δηλαδή, κάτι περισσότερο από δυο συνήθειες επετείους», λέει η κ. Λίλια Αντωνίου, καθηγήτρια εφαρμογών στα Τ.Ε.Ι. της Αθήνας.

Οξυγονοθεραπεία στα νεογνά

I. Σοφατζής*, Η. Σαλβάνος, Χ. Γεωργαντζόγλου**, Β. Πούπουζας*****

* Διευθυντής του Νεογνολογικού Τμήματος Γ.Π.Ν - Μαιευτηρίου «ΕΛΕΝΑ ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ».

** Νεογνολόγος, Επιμελητής Γ.Π.Ν - Μαιευτηρίου «ΕΛΕΝΑ ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ».

*** Μαιευτής Γ.Π.Ν.- Μαιευτηρίου «ΕΛΕΝΑ ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ».

ΟΡΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

- Οξυγόνο (O_2)
- Πυκνότητα οξυγόνου στον εισπνεόμενο αέρα ($FiO_2\%$)
- Μερική τάση οξυγόνου στο αρτηριακό αίμα (PaO_2 mm Hg)
- Βαθμός κορεσμού της αιμοσφαιρίνης σε οξυγόνο ($SaO_2\%$)
- Περιεκτικότητα του αρτηριακού αίματος σε οξυγόνο ($CaO_2\%$)
- Η CaO_2 αποτελεί μέτρο της ολικής ποσότητας O_2 , που μεταφέρεται από το αρτηριακό αίμα, κυρίως συνδεδεμένο με την αιμοσφαιρίνη

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το O_2 είναι φάρμακο και όπως όλα τα φάρμακα έχει ενδείξεις, αντενδείξεις και παρενέργειες. Αντίθετα με ότι συμβαίνει με τα περισσότερα φάρμακα, η δόση του O_2 , που είναι κατάλληλη και ακίνδυνη για ένα νεογνό, διαφέρει από νεογνό σε νεογνό και από στιγμή σε στιγμή.

Δεν υφίσταται πυκνότητα O_2 μεγαλύτερη απ' αυτή του ατμοσφαιρικού αέρα, που να είναι ασφαλής για όλα τα νεογνήτα. Ένα νεογνήτο, που έχει υγιείς πνεύμονες, μπορεί να αναπτύξει τοξικά επίπεδα PaO_2 ακόμη και όταν χορηγούμε πολύ λίγο O_2 .

Ο μόνος ασφαλής τρόπος για να προσδιορισθεί εάν ένα νεογνήτο χρειάζεται O_2 , παίρνει την ενδεδειγμένη δόση O_2 ή παίρνει μικρότερη δόση O_2 απ' ότι χρειάζεται, είναι ο προσδιορισμός της PaO_2 .

ΕΝΔΕΙΞΕΙΣ ΟΞΥΓΟΝΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ

A. Χαμηλή μερική τάση οξυγόνου στο αρτηριακό αίμα

Ικανοποιητική θεωρείται η PaO_2 όταν κυμαίνεται μεταξύ 50-80 mm Hg. Δεν είναι όλα τα άρρωστα νεογνά που χρειάζονται O_2 . Τα νεογνήτα που χρειάζονται O_2 είναι αυτά, και μόνο αυτά, που έχουν χαμηλή PaO_2 .

Συμβαίνει, όμως, τόσο στην αίθουσα τοκετού όσο και στις μονάδες νοσηλείας νεογνών να προκύπτουν παθολογικές καταστάσεις, όπως π.χ. η γέννηση ασφυκτικού νεογνού, που χρειάζονται επείγουσα αντιμετώπιση.

Στις περιπτώσεις αυτές εφαρμόζεται οξυγονοθεραπεία χωρίς καθυστέρηση και ο προσδιορισμός της PaO_2 αναβάλλεται για λίγο αργότερα, το συντομότερο όμως

δυνατό. Το παλμικό οξύμετρο έχει αποδειχθεί πολύ χρήσιμο στις περιπτώσεις αυτές (Εικόνα 1). Πρόκειται για μηχανήμα, που με τη βοήθεια φωτοαισθητήρα υπολογίζει αναίμακτα την $SaO_2\%$.

Ενδεικτικές για την ανάγκη εφαρμογής οξυγονοθεραπείας είναι η ασφυξία στη γέννηση, η κεντρική κυάνωση και η αναπνευστική δυσχέρεια.

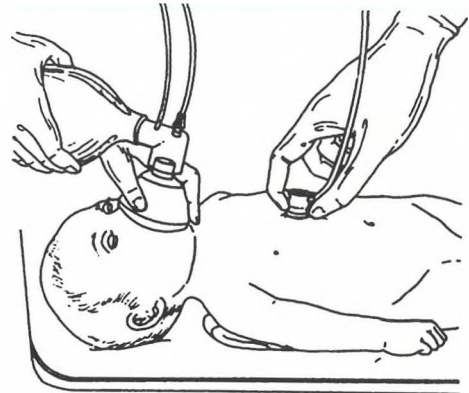
Εικ. 1. Δείγμα παλμικού οξύμετρου κατάλληλου για νεογνά.

Β. Ανάνηψη στην Αίθουσα Τοκετού

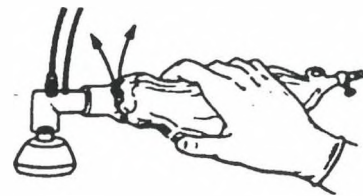
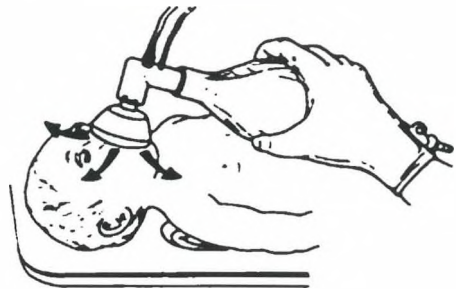
Τα νεογνά που δεν αναπνέουν αυτόματα στη γέννηση ή κάνουν μόνο σπασμωδικές προσπάθειες αναπνοής (gasping) έχουν πάντοτε παθολογικά χαμηλή PaO_2 . Στις περιπτώσεις αυτές εφαρμόζεται, χωρίς καθυστέρηση, τεχνητός αερισμός με μάσκα και ασκό με 100% O_2 , και ο προσδιορισμός της PaO_2 αναβάλλεται για λίγο αργότερα (Εικόνες 2 και 3).

Εκείνο που προέχει στην περίπτωση ασφυξίας στη γέννηση είναι η αποκατάσταση των ζωτικών λειτουργιών του νεογνού. Μόνο όταν αποκατασταθούν οι ζωτικές λειτουργίες θα σκεφθούμε τη μείωση της FiO_2 , μετά, όμως, προσδιορισμό της PaO_2 και ανάλογα με τα αποτελέσματα.

Στα μαιευτήρια που δεν διαθέτουν εξοπλισμό για τον προσδιορισμό των αερίων αίματος, το παλμικό οξύμετρο έχει αποδειχθεί χρήσιμο.

Εικ. 2. Σωστή εφαρμογή μάσκας. Κατάλληλο μέγεθος που καλύπτει τη μύτη και το στόμα, χωρίς να πιέζει τα μάτια και το λαιμό. Ένα δεύτερο άτομο παρακολουθεί τον καρδιακό ρυθμό.

Εικ. 3. Η μάσκα δεν εφάπτεται καλά, με αποτέλεσμα διαφυγή O_2 . Μη άρτιος ασκός.

Γ. Κεντρική κυάνωση

Μιλάμε για κεντρική κυάνωση όταν το δέρμα και οι βλεννογόνοι του νεογνού

είναι κυανωτικά, σε αντίθεση με την ακροκυάνωση, όπου μόνο τα χέρια και τα πόδια είναι κυανωτικά. Όταν η κυάνωση είναι έντονη, ολόκληρο το σώμα του νεογνού φαίνεται κυανωτικό. Στις περιπτώσεις αυτές η αναγνώριση κεντρικής κυάνωσης είναι εύκολη. Συμβαίνει, όμως, σε περιπτώσεις ελαφράς μορφής κυάνωσης, η κυάνωση να διαφύγει της προσοχής.

Η δυσκολία στην αναγνώριση κυάνωσης μπορεί να προκύψει από το χρώμα του δέρματος του νεογνού, την τιμή της αιμοσφαιρίνης, τη συνύπαρξη ικτέρου, την εφαρμογή φωτοθεραπείας με μπλε φως, το χρώμα των αντικειμένων που περιβάλλουν το νεογνό, τον τύπο και ένταση του φωτισμού και την οπτική οξύτητα του γιατρού ή της μαίας.

Το καλύτερο σημείο για να αναγνωρισθεί η κυάνωση, ιδιαίτερα όταν είναι ελαφράς μορφής, είναι οι βλεννογόνοι της στοματικής κοιλότητας, τα χείλη και η γλώσσα. Η εμφάνιση κεντρικής κυάνωσης αποτελεί απόλυτη ένδειξη για οξυγονοθεραπεία και ταυτόχρονα απόλυτη ένδειξη για προσδιορισμό της PaO_2 και της τιμής της αιμοσφαιρίνης.

Η FiO_2 , που χορηγούμε σε περίπτωση κεντρικής κυάνωσης, κρίνεται κατ'αρχάς εμπειρικά ανάλογα με τη μορφή της κυάνωσης, π.χ. FiO_2 30% σε ελαφράς μορφής κυάνωση και FiO_2 100% σε βαριάς, γενικευμένης μορφής κυάνωση.

Εάν η κυάνωση δεν υποχωρήσει, αυξάνουμε σταδιακά την FiO_2 έως ότου το νεογνό ροδίσει. Από τη στιγμή που ένα νεογνό χρειάστηκε, έστω και για λίγα λεπτά, να πάρει O_2 , είναι απόλυτα απαραίτητο να προσδιορισθεί, το συντομότερο δυνατό, η PaO_2 . Στα νεογνά και ιδιαίτερα στα πρόωρα νεογνά με αναπνευστική δυσχέρεια, η κεντρική κυάνωση αποτελεί όψιμο, πάρα πολύ καθυστερημένο σημείο

κινδύνου υποξυγοναιμίας και υποξίας.

Πραγματικά, η ικανότητα της εμβρυϊκής αιμοσφαιρίνης να μεταφέρει περισσότερο O_2 , με χαμηλότερες τιμές PaO_2 , καθιστά την κλινική αναγνώριση της υποξίας πιο δύσκολη, γιατί κυάνωση θα παρατηρηθεί σε πολύ χαμηλότερη τιμή PaO_2 σε σύγκριση με τα μεγαλύτερα παιδιά.

Η κυάνωση γίνεται κλινικά εμφανής, μόνο όταν ο κορεσμός της αιμοσφαιρίνης σε οξυγόνο ($\text{SaO}_2\%$) είναι κάτω από 75 με 85%. Όταν στα νεογνά η κυάνωση γίνεται κλινικά εμφανής, ήδη η PaO_2 βρίσκεται σε πολύ χαμηλά και επικίνδυνα επίπεδα, κάτω από 32 με 42 mm Hg. Έτσι, πολύ πριν γίνει κλινικά εμφανής η κυάνωση, το νεογνό βρίσκεται σε κατάσταση υποξυγοναιμίας ή και υποξίας.

Πολύ πριν γίνει κλινικά εμφανής η κυάνωση και ενώ το νεογνό έχει ακόμη καλό χρώμα και είναι ροδαλό, έχουν δρομολογηθεί επικίνδυνες, ανεπιθύμητες διεργασίες, που μπορεί να προκαλέσουν μεταβολική οξέωση, υπογλυκαιμία, μειωμένη απόδοση του surfactant, αγγειοσύσπαση των πνευμονικών αρτηριδίων, πνευμονική υπέρταση, επιστροφή στην εμβρυϊκή κυκλοφορία και τάση για υποθερμία.

Κατά συνέπεια, ο προσδιορισμός της PaO_2 είναι απαραίτητος ακόμη και σε νεογνά που δεν εμφανίζουν κυάνωση, αλλά εκδηλώνουν άλλα σημεία και συμπτώματα, που τα καθιστούν ύποπτα για ύπαρξη διαταραχής της οξυγόνωσης των ιστών. Με τη βοήθεια παλμικού οξύμετρου διευκολύνεται πλέον η έγκαιρη αναγνώριση των νεογνών με διαταραχή της οξυγόνωσης, ακόμη και στα νοσοκομεία που δεν προσδιορίζουν την PaO_2 .

Δ. Αναπνευστική δυσχέρεια

Στα νεογνά η αναπνευστική δυσχέρεια

χαρακτηρίζεται από ταχύπνοια, με συχνότητα αναπνοών πάνω από 60 αναπνοές το λεπτό, γογγυσμό κατά την εκπνοή, εισολκή του στέρνου, των μεσοπλευρίων διαστημάτων και των κατώτερων πλευρών και αναπέταση των ρινικών πτερυγίων κατά την εισπνοή.

Η κυάνωση αποτελεί όψιμο, πάρα πολύ καθυστερημένο σημείο αναπνευστικής δυσχέρειας. Συμβαίνει πρόωρα νεογνά με ροδαλό χρώμα, αλλά με ελαφρά ταχύπνοια και ελαφρό γογγυσμό, να έχουν πάρα πολύ χαμηλή PaO_2 . Στα νεογνά αυτά, που φαίνεται να βρίσκονται σε σχετικά καλή κατάσταση και να μην εμπνέουν ιδιαίτερη ανησυχία, είναι απόλυτα απαραίτητο να προσδιορίζεται σε τακτικά χρονικά διαστήματα η PaO_2 και να εφαρμόζεται οξυγονοθεραπεία ανάλογα με τα αποτελέσματα, ώστε να διατηρείται η PaO_2 σε φυσιολογικά όρια. Όταν οι κανόνες αυτοί δεν τηρούνται, υπάρχει μεγάλος κίνδυνος να προκύψει «αιφνίδια», λίγες ώρες μετά τη γέννηση, βαριά εικόνα ασφυξίας με παρατεταμένη άπνοια, βραδυκαρδία, κυάνωση και shock. Συμβαίνει η κατάσταση αυτή να μην είναι πλέον ανατρέψιμη. Η αντιμετώπιση των νεογνών αυτών έπρεπε να είχε αρχίσει πολύ πριν προκύψει «αιφνίδια» κυάνωση και εικόνα ασφυξίας, όταν είχαν ακόμη ροδαλό χρώμα και «δεν ενέπνεαν ιδιαίτερη ανησυχία».

Ορισμένα νεογνά με αναπνευστική δυσχέρεια θα χρειασθεί να πάρουν O_2 για μεγάλα χρονικά διαστήματα. Στις περιπτώσεις αυτές είναι απαραίτητο να προσδιορίζεται η PaO_2 σε τακτικά χρονικά διαστήματα, ώστε να προλαμβάνεται κάθε κίνδυνος, που μπορεί να προκύψει από τη χορήγηση πάρα πολύ ή αντίθετα πολύ λίγου O_2 .

Εκτός από τις περιπτώσεις όπου προκύπτει ανάγκη για επείγουσα οξυγονοθεραπεία –και εκτός από τις περιπτώσεις

αναμονής για μεταφορά του νεογνού– οξυγονοθεραπεία δεν επιτρέπεται να εφαρμόζεται για μεγάλα χρονικά διαστήματα σε νοσοκομεία και μαιευτήρια, που δεν διαθέτουν τα μέσα και την εμπειρία για προσδιορισμό της PaO_2 .

ΑΝΤΕΝΔΕΙΞΕΙΣ ΟΞΥΓΟΝΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ

A. Νεογνά με φυσιολογικές τιμές PaO_2
Ικανοποιητική θεωρείται η PaO_2 όταν κυμαίνεται μεταξύ 50-80 mm Hg.

B. Νεογνά με ακροκυάνωση

Σε περίπτωση ακροκυάνωσης (περιφερειακής κυάνωσης), μόνο τα άκρα του νεογνού είναι κυανωτικά. Ακροκυάνωση παρατηρείται συχνά στα νεογνά μετά τη γέννηση και για μικρό χρονικό διάστημα. Η PaO_2 στα νεογνά αυτά βρίσκεται μέσα στα φυσιολογικά όρια.

Ακροκυάνωση προκύπτει, συνήθως, από έκθεση του νεογνού σε ψυχρό περιβάλλον ή από φλεβική στάση.

Γ. Νεογνά μετά το τέλος επεισοδίου άπνοιας

Στα νεογέννητα που διαπιστώνεται μετά το τέλος επεισοδίου άπνοιας φυσιολογική PaO_2 , η χορήγηση οξυγόνου δεν συνεχίζεται. Η χορήγηση O_2 θα συνεχισθεί μόνο όταν το νεογνό έπαιρνε O_2 πριν την άπνοια και σε δόση ανάλογη με τις ανάγκες του νεογνού, όπως αυτές προσδιορίζονται από την PaO_2 .

ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΟΞΥΓΟΝΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ

Η εφαρμογή οξυγονοθεραπείας πρέπει να ακολουθεί συγκεκριμένους κανόνες και πρέπει να αποφεύγεται, στο μέτρο του δυνατού, κάθε αυτοσχεδιασμός.

Ο εξοπλισμός που είναι απαραίτητος για την εφαρμογή οξυγονοθεραπείας είναι (Σχήμα 1):

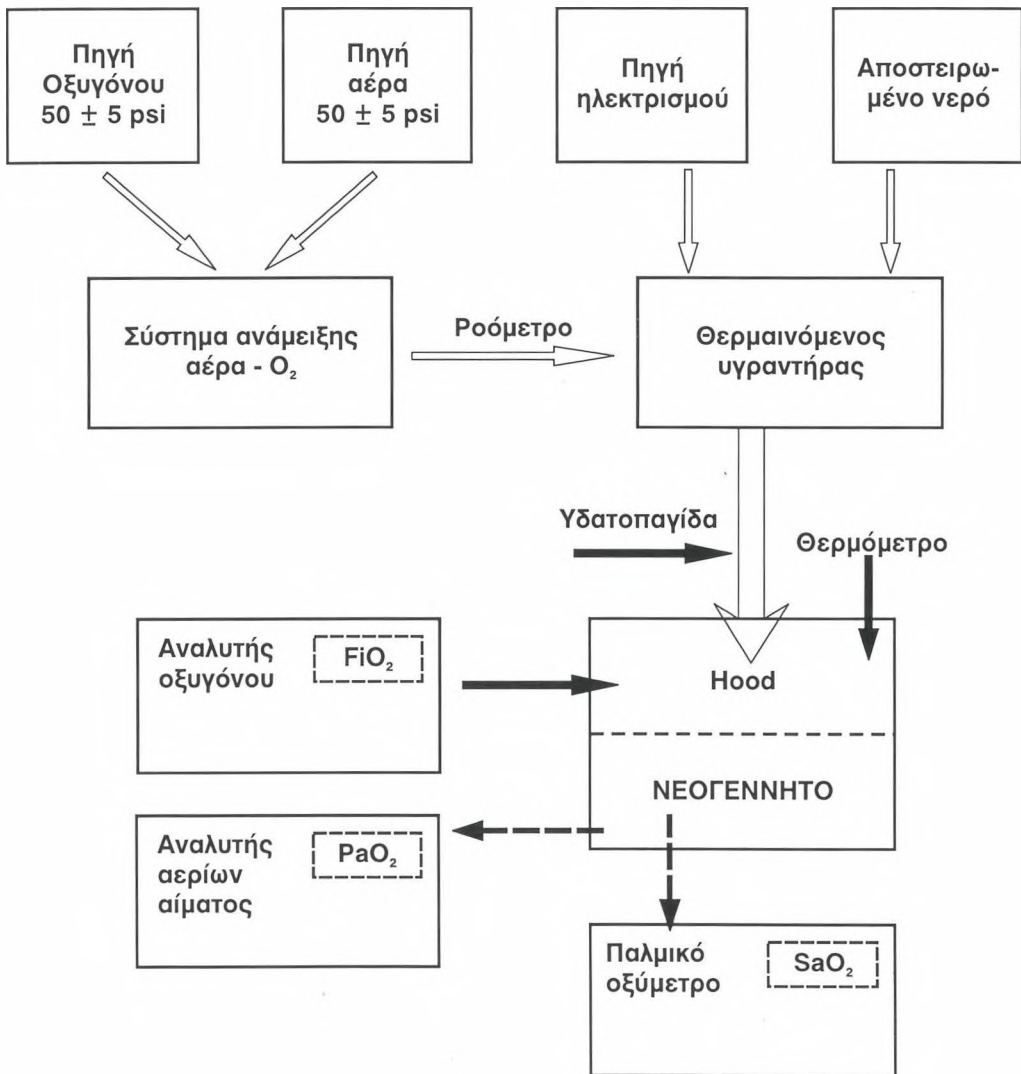
1. Πηγή οξυγόνου (κεντρική παροχή O_2 ή οβίδα O_2)
2. Πηγή συμπιεσμένου αέρα (κεντρική παροχή τοίχου ή συμπιεστή αέρα)

3. Ροόμετρα

4. Διάφοροι σωλήνες

α. Σωλήνες μικρής διαμέτρου, που συνδέουν την πηγή O_2 και την πηγή αέρα με το σύστημα ανάμειξης αέρα- O_2

β. Σωλήνας μικρής διαμέτρου, που συνδέει το σύστημα ανάμειξης αέρα- O_2

Σχήμα 1. Εξοπλισμός για την εφαρμογή οξυγονοθεραπείας.

με το θερμαινόμενο υγρανήρα.
γ. Εύκαμπτο σωλήνα μεγάλης διαμέτρου, που συνδέει το θερμαινόμενο υγρανήρα με το Hood, το CPAP ή τον αναπνευστήρα.

5. **Μείκτη αέρα-O₂**
6. **Θερμαινόμενο υγρανήρα**
7. **Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος**
8. **Αποστειρωμένο νερό**
9. **Υδατοπαγίδα**
10. **Θερμόμετρο υδρατμών**
11. **Καλύπτρα κεφαλής τύπου Hood και Ambu**
12. **Αναλυτή O₂**
13. **Αναλυτή αερίων αίματος ή και οξύμετρο**

A. Συστήματα μείξης αέρα-O₂

Η κεντρική παροχή O₂ και η οβίδα O₂ παρέχουν 100% O₂. Τα ροόμετρα καθορίζουν την ταχύτητα με την οποία ρέει το O₂ (λίτρα O₂ το λεπτό), σε καμία όμως περίπτωση δεν καθορίζουν την πυκνότητα του O₂ (FiO₂).

Όποια και αν είναι η ροή του O₂ κατά λεπτό, η FiO₂, που παρέχεται απ' ευθείας από την πηγή O₂, είναι 100% O₂. Ο μόνος τρόπος για να έχουμε μικρότερες πυκνότητες O₂ και ο μόνος τρόπος για να επιτύχουμε με ακρίβεια την επιθυμητή κάθε φορά FiO₂, είναι να αναμείξουμε αέρα-O₂.

A1. Μείκτης αέρα-O₂ (Blender)

Υπάρχουν διάφορα μοντέλα μεικτών αέρα-O₂, που είναι παρόμοια στον τρόπο λειτουργίας τους και είναι εξίσου αξιόπιστα, όταν χρησιμοποιούνται κατάλληλα. Για την καλή λειτουργία και απόδοση του μείκτη είναι απαραίτητο ο μείκτης να συνδέεται απ' ευθείας με τις παροχές αέρα και O₂, χωρίς την παρεμβολή ροομέτρων.

Οι παροχές αέρα και O₂ πρέπει να παρέχουν τα αέρια υπό σταθερή πίεση 50±5 psi. Εάν υπάρχει διαφορά πίεσης μεταξύ αέρα και O₂ πάνω από 20 psi, τότε ο μείκτης καθίσταται αναξιόπιστος.

Συμβαίνει, επίσης, τρίμματα που παρασύρονται από το O₂ και τον αέρα να αποφράσσουν το φίλτρο του μείκτη, να παρεμποδίζουν την ελεύθερη ροή και να καθιστούν έτσι το μείκτη αναξιόπιστο.

Η αποστείρωση του μείκτη ενδείκνυται και πρέπει να γίνεται με τη μέθοδο των αερίων.

A2. Αυτοσχέδιο σύστημα ανάμειξης αέρα-O₂

Η ανάμειξη αέρα-O₂ γίνεται με τη βοήθεια ροομέτρων και συνδετήρα σωλήνων σχήματος Y (Σχήμα 2).

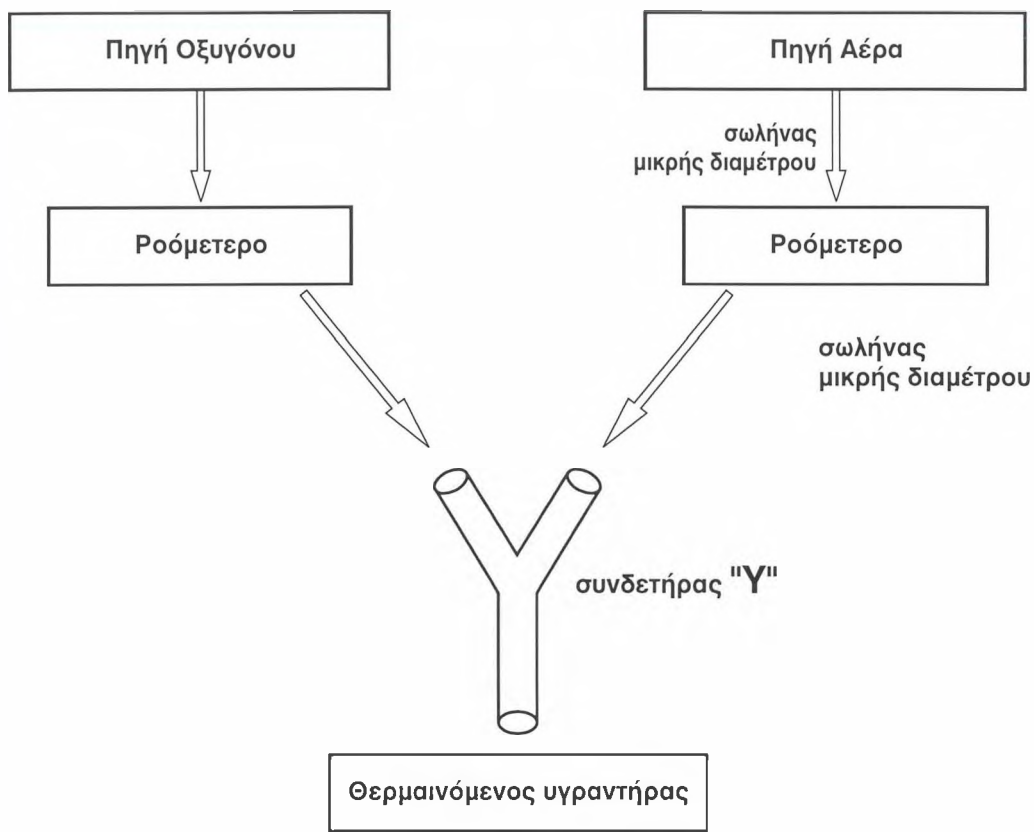
Για να επιτύχουμε την επιθυμητή FiO₂, χρησιμοποιούμε ειδικό πίνακα που διευκολύνει τη διαλογή, σε κάθε περίπτωση, της κατάλληλης ροής αέρα και O₂. Η FiO₂, που επιτυγχάνεται με τη μέθοδο αυτή, πρέπει να ελέγχεται με τη βοήθεια αναλυτή O₂ (Πίνακας 1).

B. Θερμαινόμενος υγρανήρας

Ο αέρας και το O₂ από τις παροχές αέρα και O₂ είναι κρύα και ξηρά. Ως εκ τούτου, το μείγμα αέρα-O₂, που παρέχεται στο νεογνό, πρέπει να προθερμαίνεται και να εμπλουτίζεται σε υδρατμούς, ακόμη και στην αίθουσα τοκετού και κατά τη μεταφορά.

Η ρύθμιση και παρακολούθηση της θερμοκρασίας του μείγματος αέρα-O₂ είναι τόσο σημαντική, όσο σημαντική είναι και η ρύθμιση και παρακολούθηση της θερμοκρασίας του περιβάλλοντος του νεογνού.

Η θερμοκρασία που έχει το μείγμα αέρα-O₂ όταν φθάνει στο Hood, εξαρτάται από το μοντέλο του θερμαινόμενου

Σχήμα 2. Αυτοσχέδιος μείκτης αέρα-O₂.

υγρανήρα, αυτορυθμιζόμενος ή όχι, και είναι τελείως ανεξάρτητη από τη θερμοκρασία της θερμοκοιτίδας.

Το νερό που βάζουμε στον υγρανήρα πρέπει να είναι αποστειρωμένο. Επιπλέον, για την πρόληψη μικροβιακών λοιμώξεων, όλο το σύστημα παροχής μείγματος αέρα-O₂ (μείκτης, σωλήνες και υγρανήρας) πρέπει να αλλάζει κάθε 24 ώρες και να αποστειρώνεται.

Γ. Καλύπτρα κεφαλής «Hood»

Οξυγονοθεραπεία μπορεί να εφαρμοσθεί με διάφορους τρόπους και μεθό-

δους: Ελεύθερο O₂ διαμέσου της θερμοκοιτίδας, με τη βοήθεια μάσκας, με Hood, με ρινικό CPAP και διαμέσου τραχειοσωλήνα.

- Η χορήγηση O₂ διαμέσου της θερμοκοιτίδας δεν εξασφαλίζει σταθερή FiO₂.

- Η χορήγηση O₂ με μάσκα και ασκό, είναι πολύ χρήσιμη στην αίθουσα τοκετού και σε περιπτώσεις άπνοιας.

- Η χορήγηση O₂ με τη βοήθεια «Hood», αποτελεί μέθοδο πρώτης επιλογής στα νεογνά που αναπνέουν αυτόματα και έχουν επιπλέον καλό αερισμό πνευμόνων.

Το «Hood» συμβάλλει στη διατήρηση σταθερής FiO₂. Η ροή του μείγματος αέ-

ΑΕΡΑΣ (λίτρα/λεπτό)

		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ΟΞΥΓΟΝΟ (λίτρα/λεπτό)	1			41	37	34	32	31	30	29	28
	2		61	53	47	44	41	38	37	35	34
	3	80	68	61	55	51	47	45	43	41	39
	4	84	74	66	61	56	52	50	47	45	44
	5	86	77	70	65	61	57	54	51	49	47
	6	88	80	74	68	64	61	57	55	53	51
	7	90	82	76	71	67	64	61	58	56	54
	8	91	84	78	74	70	66	63	61	58	56
	9	92	86	80	76	72	68	65	63	61	58
	10	93	87	82	77	74	70	67	65	63	61

Πίνακας 1. Ειδικός πίνακας, που δείχνει την κατάλληλη ροή O_2 και αέρα σε λίτρα κατά 1 λεπτό, για να επιτύχουμε περίπου την επιθυμητή $FiO_2\%$.

ρα- O_2 , όταν χρησιμοποιείται «Hood», πρέπει να είναι γύρω στα 4 λίτρα το λεπτό.

Εάν η ροή είναι πολύ μικρή, υπάρχει κίνδυνος συσσώρευσης CO_2 γύρω από το κεφάλι του νεογνού και κίνδυνος υπερκαπνίας. Αντίθετα, όταν η ροή είναι πολύ μεγάλη, υπάρχει κίνδυνος απώλειας θερμότητας με μεταφορά, ακόμη και όταν η θερμοκρασία του μείγματος αέρα- O_2 είναι η επιθυμητή.

Για όσο διάστημα διαρκεί η οξυγονοθεραπεία με «Hood», είναι απαραίτητο να ελέγχουμε συχνά τη σωστή σύνδεση των

σωλήνων, να παρακολουθούμε την FiO_2 με τη βοήθεια αναλυτή O_2 και να προσδιορίζουμε σε τακτικά χρονικά διαστήματα την PaO_2 ή και συνεχώς την SaO_2 .

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. **Kattwinkel J. et al:** Perinatal Continuing Education Program, Virginia, 1989.
2. **Korones S. B.:** High - risk newborns infants. The Basis for Intensive Nursing Care, Memphis, 1986.
3. **Κώσταλος Χ.:** Νεογνολογία, Αθήνα, 1996.

Ο ρόλος των Κέντρων Οικογενειακού Προγραμματισμού

Αγγελική Μ. Κολλιπούλου, Μαία, Τμήμα Ψυχοπροφυλακτικής ΙΚΑ Πατησίων.

Σύμφωνα με τον ορισμό που έχει δώσει η Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας, ο **Οικογενειακός Προγραμματισμός** είναι τρόπος ζωής και σκέψης, που παίρνουν θεληματικά άτομα ή ζευγάρια, για την προαγωγή της υγείας και της ευτυχίας της οικογένειάς τους.

Σκοπός του Οικογενειακού Προγραμματισμού είναι η **προώθηση μέσω της ενημέρωσης, εκπαίδευσης και επιστημονικής έρευνας, της αποδοχής της υπεύθυνης γονιμότητας**, προς όφελος της υγείας της γυναίκας, της οικογένειας και της κοινωνίας γενικότερα.

Θεμελιώδης προϋπόθεση για την εκπλήρωση αυτού του σκοπού είναι η διάδοση και ορθολογική χρήση των μέσων ελέγχου της αναπαραγωγικότητας, αλλά και η γνώση των προβλημάτων της γενετισιακής λειτουργίας, της σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης, της πρόληψης των σεξουαλικά μεταδιδόμενων νοσημάτων, συμπεριλαμβανομένου και του AIDS, καθώς και της προετοιμασίας για την εφηβεία και την οικογένεια. Ο Οικογενειακός Προγραμματισμός διαφέρει βασικά από τον έλεγχο των γεννήσεων, γιατί η πληροφόρηση που παρέχει σε θέματα αναπαραγωγικότητας δεν αποσκοπεί υποχρεωτικά στην αύξηση ή μείωση των γεννήσεων.

Ο Οικογενειακός Προγραμματισμός, ως ιδέα, ξεκίνησε τον 18ο αιώνα και συγκεκριμένα το 1786, με τις θεωρίες του Άγγλου ιερέα **MALTLINS**, υλοποιήθηκε όμως το 1916, με τη λειτουργία του πρώ-

του συμβουλευτικού σταθμού για τον έλεγχο των γεννήσεων στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής, από την **MARGARET SANGER**, η οποία έβλεπε τον έλεγχο των γεννήσεων συνδεδεμένο με την υγεία της γυναίκας και την ευτυχία της οικογένειας.

Στη χώρα μας, η πρώτη αντίστοιχη προσπάθεια έγινε στη δεκαετία του '60 από τον καθηγητή κ. Νικόλαο Λούρο. Τον Απρίλιο του 1973, ιδρύθηκε η **"Ελληνική Εταιρία Οικογενειακού Προγραμματισμού"**. Το 1978, με πρωτοβουλία του τότε Προέδρου της Ελληνικής Εταιρίας Οικογενειακού Προγραμματισμού, καθηγητή Δ. Κασκαρέλλη, άρχισε να λειτουργεί στο Μαιευτήριο **"ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ"** Κέντρο Οικογενειακού Προγραμματισμού. Το 1980 ψηφίστηκε ο **νόμος 1036**, ο οποίος έδωσε νομική υπόσταση στον Οικογενειακό Προγραμματισμό.

Ο Οικογενειακός Προγραμματισμός επιδιώκει την αναπαραγωγικότητα, εκούσια, υπεύθυνα και συνειδητά. Θεμελιώδης προϋπόθεση για την εφαρμογή του είναι η **ενημέρωση, η διάδοση και η σωστή για κάθε άτομο χρήση των μέσων αντισύλληψης. Αποσκοπεί:**

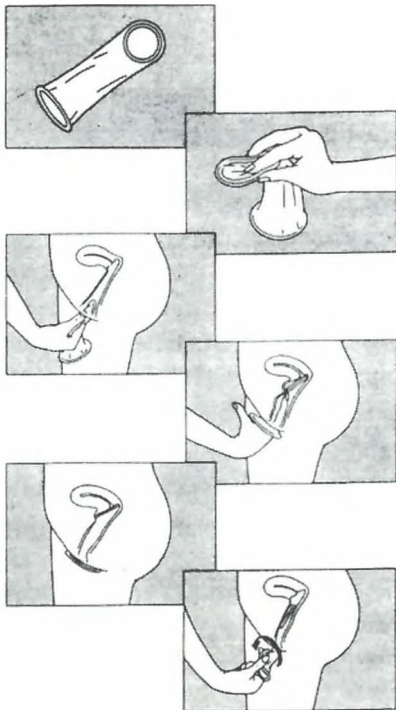
- Στη μείωση του αριθμού των εκτρώσεων
- Στη ρύθμιση της ανεξέλεγκτης γονιμότητας
- Στην πρόληψη των αφροδισίων νοσημάτων
- Στην απόκτηση απαραίτητων γνώσεων για την προστασία της γονιμότητας των

δύο φύλων.

- Στην ενημέρωση και παροχή συμβουλών για την σεξουαλική ζωή
- Στην παροχή συμβουλών στα ζευγάρια που θέλουν ν' αποκτήσουν παιδιά, καθώς και σ' εκείνα που επιθυμούν, αλλά δυσκολεύονται να τ' αποκτήσουν
- Στην παροχή συμβουλών σε προβλήματα «ευγονικής»

Ιδιαίτερα για τη χώρα μας, χώρα χαμηλής αναπαραγωγικότητας, η εφαρμογή του Οικογενειακού Προγραμματισμού βοηθάει στη σταθεροποίησή της σε αποδεκτά όρια. Ο Οικογενειακός Προγραμματισμός αφορά και τα δύο φύλα, καθώς επίσης και την Πολιτεία. Έτσι, η ενημέρωση και εκπαίδευση πάνω σε ζητήματα:

- Γονιμότητας
- Σεξουαλικότητας

Τοποθέτηση γυναικείου προφυλακτικού.

- Υγείας, είναι σοβαρή και υπεύθυνη υπόθεση, που χρειάζεται τη συμβολή της Πολιτείας. Εφαρμογή του Οικογενειακού Προγραμματισμού σημαίνει:
 - **Ενημέρωση, εκπαίδευση, γνώσεις**
 - **Κατάλληλα μέσα και ιατρικές υπηρεσίες**

Επισημαίνουμε εδώ, ότι χρέος των υπηρεσιών υγείας είναι η προσέγγιση και κατάλληλη ενημέρωση του ζευγαριού, με βάση το διαφορετικό πολιτισμικό, κοινωνικό-οικονομικό επίπεδο, τη θρησκευτική αγωγή και διαπαιδαγώγησή του.

Αντισύλληψη στην Εφηβεία

Όπως είναι γνωστό, η σεξουαλική αγωγή στην Ελλάδα βρίσκεται στα σπάργανα. Ωστόσο, με την απελευθέρωση των σεξουαλικών σχέσεων η αντισύλληψη στην εφηβεία αποκτάει ιδιαίτερο ενδιαφέρον.

Σκοπός μας είναι η **γνώση των μεθόδων αντισύλληψης**, ο τρόπος εφαρμογής τους, η αποτελεσματικότητά τους και η καταλληλότητα της μεθόδου, σε κάθε περίπτωση έφηβης γυναίκας ξεχωριστά.

Επιβάλλεται η εκπαίδευση και ενημέρωση των εφήβων με τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και την **καθιέρωση ειδικού μαθήματος σεξουαλικής αγωγής στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση**, για την αποφυγή ανεπιθύμητων εγκυμοσυνών, που οδηγούν σε άμβλωση και κατά συνέπεια σε γνωστές επιπλοκές της στειρώσεως, των διαταραχών εμμηνορρυσίας, καθώς και των ψυχοκοινωνικοοικονομικών επιπτώσεων.

Η αύξηση των σεξουαλικών σχέσεων στην εφηβεία είναι ένα φαινόμενο των τελευταίων ετών –ιδιαίτερα στις ανεπτυγμένες χώρες– που οφείλεται, αφενός μεν,

στην πρόωρη εμφάνιση της ήβης (12-13 ετών), αφετέρου, στις αλλαγές των σχέσεων των δύο φύλων.

Γίνεται εμφανής η **ανάγκη εφαρμογής μιας αντισυλληπτικής μεθόδου στην περίοδο της εφηβείας**, κατάλληλα αποδεκτής και προσαρμοσμένης στην ηλικία αυτή.

Μείωση των Εκτρώσεων

Ένας από τους **βασικούς στόχους** του Οικογενειακού Προγραμματισμού είναι η **μείωση της συχνότητας των εκτρώσεων**, οι οποίες δεν αποτελούν αντισυλληπτική μέθοδο, αλλά είναι το τελευταίο καταφύγιο σε περίπτωση ανεπιθύμητης σύλληψης. Επομένως, η ύπαρξη και ο αριθμός των εκτρώσεων φανερώνουν και το μέγεθος της αποτυχίας του Οικογενειακού Προγραμματισμού.

Σήμερα χρησιμοποιούνται διάφοροι μέθοδοι, όπως:

- Αρνητική πίεση και αναρρόφηση
- Διαστολή τραχηλικού στομίου και απόξεση
- Εισαγωγή διαλυμάτων (NaCl και ωκυτοκίνης)
- Χορήγηση διαφόρων φαρμάκων.

Παρ' όλα αυτά όμως, οι εκτρώσεις στις περισσότερες χώρες εγείρουν συχνά ηθικό θέμα, τόσο από μέρους της Πολιτείας, όσο και από την Εκκλησία. Όμως, λόγω της τεράστιας ανάγκης και ζήτησής τους, πραγματοποιούνται παράνομα εκατομμύρια εκτρώσεις σε όλο τον κόσμο. Ο ακριβής αριθμός τους είναι δύσκολο να καθορισθεί, μιάς και τα πιο αξιόπιστα στοιχεία προέρχονται από χώρες που οι εκτρώσεις είναι νόμιμες. Αναφέρεται, ότι ο αριθμός των εκτρώσεων είναι διπλάσιος των γεννήσεων. Πολλές από τις γυναίκες αγνοούν την ύπαρξη αποτελεσματικών

μεθόδων αντισύλληψης και υποβάλλονται σε έκτρωση, γνωρίζοντας ότι είναι παράνομη και επικίνδυνη για την υγεία τους. Αυτό και μόνο το γεγονός επισημαίνει, την επιτακτική ανάγκη πληροφόρησης του Ελληνικού πληθυσμού και παροχής των μέσων για εφαρμογή αποτελεσματικών μεθόδων. Σε κάθε έκτρωση υπάρχει ένας **μικρός άμεσος κίνδυνος θανάτου**, από αιμορραγία, εμβολή ή λοίμωξη. Όσο η διάρκεια της κύησης είναι μικρότερη, τόσο η θνησιμότητα είναι μικρότερη. Εκτός από τις άμεσες επιπλοκές είναι δυνατόν να δημιουργηθούν και απώτερες, όπως π.χ. στειρώση ή επιπτώσεις στην πορεία των επόμενων κυήσεων.

Ο Οικογενειακός Προγραμματισμός προσπαθεί με την ενημέρωση να πείσει, ότι η **αντισύλληψη δεν μπορεί να διαχωριστεί από τη σεξουαλικότητα** και, ακόμη, ότι δεν είναι μια μεμονωμένη ιδέα, αλλά ένας **τρόπος ζωής**, που προϋποθέτει ψυχική, σωματική υγεία και υπευθυνότητα. Βοηθάει τα ζευγάρια να καταλάβουν, ότι η αποτελεσματική αντισύλληψη είναι πάντοτε προτιμότερη από την έκτρωση, για τη ρύθμιση των γεννήσεων. Θα ήθελα εδώ να επισημάνω, ότι **κάθε παιδί που θα γεννηθεί, έχει το δικαίωμα να είναι επιθυμητό, αποδεκτό και αγαπητό από το περιβάλλον του.**

Συνήθεις Αντισυλληπτικές Μέθοδοι

Τα κυριότερα χαρακτηριστικά των συνηθέστερων αντισυλληπτικών μεθόδων είναι τα εξής:

Είδος Μεθόδου	Ποσοστό Αποτυχίας %
Ρυθμού	0,8 (με θερμόμετρο) 15-20 (ημερολογιακά)
Ανδρικού προφυλακτικού	3-5
Γυναικείου προφυλακτικού	3-5
Ενδομήτριων προθέσεων (σπιράλ)	2
Διαφράγματος (με σπερματοκτόνο αλοιφή)	6-10
Αντισυλληπτικού σπόγγου	10
Διακεκομμένης συνουσίας	20-30
Κολπικών πλύσεων	40
Θηλασμού	60
Ορμονικών μέσων (χαπιού)	0,1-0,4
Μη αναστρέψιμων μεθόδων	-

Η ευθύνη λοιπόν για τη γέννηση επιθυμητών παιδιών, τελικά, ανήκει στους γονείς, οι οποίοι θα αποφασίσουν πότε και πόσα παιδιά θα αποκτήσουν, μετά από υπεύθυνη και σωστή ενημέρωση που παρέχει –με ιδιαίτερη ευσυνειδησία– το προσωπικό των κέντρων Οικογενειακού Προγραμματισμού. Γιατί, **Οικογενειακός Προγραμματισμός σημαίνει:**

- Γερά και επιθυμητά παιδιά
- Φροντίδα για την υγεία της γυναίκας
- Ανύψωση της ποιότητας ζωής.

Κανόνες Ηθικής Δεοντολογίας*

Μαρία Λιουλιά-Τσιτσιλώνη, Πτυχιούχος Μαία, Διδάσκουσα στο «Kingstom College» του Λονδίνου και μέλος του Βασιλικού Κολλεγίου Μαιών Αγγλίας.

* Ομιλία στον εορτασμό για την Παγκόσμια Ημέρα της Μητέρας και της Μαίας, στις 11 Μαΐου 1997, στο Σ.Ε.Μ Αθήνας.

Πολλή συζήτηση έγινε τελευταία για την **κλωνοποίηση**. Η επιστημονική ομάδα του Ινστιτούτου Ρόσλιν του Εδιμβούργου, με τον καθηγητή Ιάν Ουϊλμοντ, πέτυχε το πρώτο κλωνοποιημένο θηλαστικό.

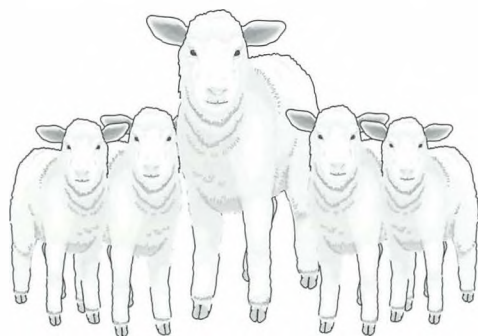
Πήραν κύτταρο από το μαστό ενός ενήλικου πρόβατου (δηλ. σωματικό κύτταρο), αφαίρεσαν τον πυρήνα του και τον επεξεργάστηκαν, έτσι ώστε να μπορεί να γίνει δεκτός από το ωάριο ενός άλλου θηλυκού πρόβατου. Ύστερα, έγινε λήψη ωαρίου και κατέστρεψαν τον πυρήνα του, όπου υπάρχουν όλες οι γενετικές πληροφορίες. Εμφυτεύοντας τον πυρήνα του σωματικού κυττάρου στο ωάριο, ουσιαστικά αντικατέστησαν το D.N.A. του ωαρίου με το D.N.A. του δότη. Το ωάριο που προέκυψε, το εμφύτευσαν στη μήτρα μιας προβατίνας. Έτσι, γεννήθηκε χωρίς γονιμοποίηση η «Ντόλλυ», το κλωνοποιημένο πρόβατο, κατ' εικόνα και καθ' ομοίωση

του πρόβατου, από το οποίο είχε ληφθεί το κύτταρο.

Εντυπωσιακοί οι τίτλοι των Μέσων Ενημέρωσης από το νέο αυτό επίτευγμα της επιστήμης: «**Κατάρρα ή ευλογία ο κλωνισμός;**», «**Εφιαλτική η εικόνα ανθρώπινων κλώνων**», «**Η ανακάλυψη διχάζει επιστήμονες και διεθνή κοινή γνώμη**», «**Παρέμβαση Κλίντον, για νομική απαγόρευση του κλωνισμού στον άνθρωπο**».

Οι απόψεις διίστανται σε τέτοιο βαθμό, ώστε, οι μεν επικριτές της ανακάλυψης επισείουν τον κίνδυνο να χρησιμοποιηθεί το επιστημονικό αυτό επίτευγμα για τη δημιουργία ανθρώπινων τεράτων, οι δε υποστηρικτές του εγχειρήματος απορρίπτουν τις αιτιάσεις αυτές και δεν σταματούν να απαριθμούν τις ευεργετικές επιδράσεις του κλωνισμού.

Σε άρθρο της εφημερίδας «**ΤΟ ΒΗΜΑ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ**», 2/3/1997, με τίτλους: «**Το θαύμα και η απειλή**», «**Το θαύμα και το φάσμα**», «**Ευλογία ή απειλή για τον άνθρωπο;**», «**Στην υπηρεσία της ζωής ή του ολέθρου;**», ο Σεβασμιότατος Μητροπολίτης Δημητριάδος, κ. Χριστόδουλος, γράφει μεταξύ των άλλων: «**Πώς θα εξασφαλισθεί η ιατρική ηθική και πώς θα ελεγχθούν οι εφαρμογές των επιστημονικών κατακτήσεων του ανθρώπου; Απαραίτητη προϋπόθεση είναι να τεθούν κανόνες ηθικής δεοντολογίας στη διαχείριση των ερευνών, ιδίως των πει-**

ραμάτων στον άνθρωπο και των ανακαλύψεων της γενετικής».

Στην ίδια εφημερίδα, ο Καθηγητής Γενετικής και Πρύτανης του Πανεπιστημίου Πατρών, κ. Αραχιώτης, σε ερώτηση δημοσιογράφου «Ποιός μπορεί να βάλει χαλινάρι στην παραγωγή ανθρωπίνων αντιτύπων;», απαντά: **«Να καθοριστούν από την επιστημονική κοινότητα και εν γένει από την κοινωνία, κανόνες δεοντολογίας, που θα διέπουν την κατεύθυνση των ερευνών, ώστε να καθορίζονται από κανόνες ηθικής».**

Στάθηκα στη φράση: **«Να τεθούν κανόνες ηθικής δεοντολογίας».** Να ένα θέμα ομιλίας, που θα μπορούσε να αναφερθεί στην εορτή της Ημέρας της Μαίας, που όπως γνωρίζετε, για 7η συνεχή χρονιά γιορτάζεται παγκόσμια στις 5 Μαΐου.

Η λέξη **δεοντολογία** σημαίνει το δέον γενέσθαι, δηλαδή, αυτό που πρέπει να γίνει. Η λέξη **κανών** με τη σημερινή έννοια σημαίνει χάρακας, που τον χρησιμοποιούμε για να χαράξουμε ευθείες γραμμές. Στην αρχή ο άνθρωπος χρησιμοποιούσε το κάννα, δηλαδή το καλάμι, για να χαράζει ευθείες γραμμές. Έτσι, σιγά-σιγά, πήρε την έννοια του ορθού, του υποδειγματικού, του προτύπου, για να εκτελεσθεί ένα έργο και, μεταφορικά, κατέληξε να σημαίνει κριτήριο ή μέτρο για την εκτίμηση άλλων πραγμάτων και πράξεων. Έχομε, λοιπόν, κανόνες Δεοντολογίας, κανόνες Δικαίου, κανόνες Ιερούς, κανόνες Γραμματικής, Αριθμητικής κ.ά.

Ηθική είναι η επιστήμη που εξετάζει τις πράξεις των ανθρώπων, καλές ή κακές, και θέτει κανόνες, βάσει των οποίων ο άνθρωπος, που ζει μέσα σε μια κοινωνία, ρυθμίζει τις πράξεις του και γενικά όλη τη ζωή του. Οι ηθικοί κανόνες και η εφαρμογή τους είναι το λεγόμενο ήθος, δηλαδή η υπακοή σε αρχές, σε συνήθειες παλιές

και κοινά αποδεκτές, που κάνουν τη ζωή ανεκτή και ευχάριστη μέσα στην κοινωνία.

Η Ηθική επιστήμη γενικά εξετάζει τί είναι καλό, τί είναι αρετή, τί είναι ηθική συνείδηση κλπ., ειδικά δε εξετάζει τα καθήκοντα του ανθρώπου προς τον εαυτό του και προς την κοινωνία στην οποία ζεί, και ειδικότερα ακόμα, τα καθήκοντα του ανθρώπου απέναντι στο επάγγελμα που εξασκεί.

Κάποια υποτυπώδη δεοντολογία έχουν και τα πιο απλά επαγγέλματα· πρόκειται για το απόσταγμα επαγγελματικής πείρας, που αποτελεί παράδοση για κάθε επάγγελμα και μεταδίδεται από γενεά σε γενεά, είτε προφορικά, είτε γραπτά, είτε με το ζωντανό παράδειγμα.

Όσο πιο υπεύθυνο είναι το επάγγελμα, τόσο επιτακτικότερη είναι η ανάγκη ενός οδηγού συμπεριφοράς, ενός γραπτού κώδικα επαγγελματικής ηθικής.

Ένα από τα πιο υπεύθυνα επαγγέλματα είναι το ιατρικό και τα παραϊατρικά, από τα οποία εξαρτάται η υγεία, η αρτιμέλεια και πολλές φορές η τιμή και η υπόληψη του ανθρώπου.

Κανόνες δεοντολογίας της Ιατρικής υπήρχαν από τους πρώτους αιώνες της Ιστορίας της Ιατρικής.

Η ιστορία της **Αιγύπτου** αναφέρει ότι η Ιατρική ελεγχόταν από τους ιερείς. Οι θρησκευτικοί νόμοι ήταν πολύ αυστηροί για την Ιατρική. Τιμωρούσαν το γιατρό που θα αποτύγχανε, σε κάθε θεραπεία που θα χρησιμοποιούσε για πρώτη φορά.

Οι **Βαβυλώνιοι** είχαν τον κώδικα του βασιλιά Χαμουραμί (2000 π.Χ.), στον οποίο αναφέρονται οι αμοιβές των γιατρών, καθώς επίσης και οι τιμωρίες, εάν δεν έκαναν επιτυχημένη θεραπεία ή εγκαίριση.

Οι **Ινδοί** είχαν το ιερό βιβλίο «Βέδες», στο οποίο αναφέρονταν τα καθήκοντα των γιατρών και των νοσοκόμων. Ο Ινδός

γιατρός ορκιζόταν ήδη από το 1500 π.Χ.

Η παλαιότερη γραπτή δεοντολογία στην **Ελλάδα**, όσον αφορά στην άσκηση του ιατρικού επαγγέλματος, είναι ο «**Ιπποκράτειος Όρκος**». Γράφτηκε από τον Ιπποκράτη, τον πατέρα της Ιατρικής, ο οποίος γεννήθηκε στη νήσο Κώ, στα 460 π.Χ. Από το κείμενο του όρκου αυτού, είναι εμπνευσμένοι όλοι οι όρκοι που δίνουν μέχρι σήμερα οι γιατροί, όταν αρχίζουν το έργο τους. Οι μεγάλες αρχές του «Όρκου του Ιπποκράτη» είναι:

• **Απόλυτος σεβασμός για τον ασθενή: κάθε θεραπεία να είναι προς όφελός του και ποτέ εναντίον του.**

• **Σεβασμός στην ανθρώπινη ζωή: ο ιατρός είναι υποχρεωμένος να μη δίνει θανατηφόρα δηλητήρια σε όποιον τα ζητεί (ευθανασία) και να μη χορηγεί σε καμία γυναίκα εκτρωτικά μέσα.**

• **Σεβασμός στο επάγγελμα: ο ιατρός οφείλει να διάγει ζωή αγνή και άσπιλη, τόσο ως ιδιώτης, όσο και κατά την εξάσκηση του επαγγέλματός του.**

• **Σεβασμός στην ιδιωτική ζωή του άλλου: ο ιατρός εισέρχεται στο σπίτι του ασθενούς, αποφεύγοντας να βλάψει οποιονδήποτε και ιδιαίτερα να επιδοθεί σε οποιαδήποτε πράξη αποπλανήσεως.**

• **Τέλος, σεβασμός στην εμπιστοσύνη που του έχουν προσφέρει, αποφεύγοντας να διαδίδει τα μυστικά που ανακαλύπτει, όχι μόνο κατά την άσκηση της τέχνης του, αλλά επίσης και σε οποιαδήποτε άλλη περίπτωση (εχεμύθεια).**

Η μαία ασκεί παραϊατρικό επάγγελμα, γι' αυτό πολλές από τις υποχρεώσεις της θα τις βρούμε στον πανάρχαιο αυτό όρκο. Το έργο της μαίας με την αλματώδη πρόοδο της επιστήμης και της τεχνολογίας έχει εξελιχθεί σημαντικά. Η εκπαίδευση προχώρησε τόσο, που η μαία ένωσε την πρόκληση να ασχοληθεί η ίδια με την έρευνα και την επιστημονική εφαρμογή των πρα-

κτικών και τεχνικών μέσων που χρησιμοποιούνται σήμερα.

Βασικά όμως το έργο της στηρίζεται στις διαπροσωπικές σχέσεις, που πρέπει να αναπτύσσει, με τη γυναίκα που περιθάλπει. Η Μαιευτική επιστήμη της δεν πρέπει να είναι ένα απλό βιοποριστικό επάγγελμα, αλλά λειτουργήμα. Να βλέπει τη γυναίκα που περιθάλπει ως ψυχοσωματική οντότητα και να τη βοηθήσει να φέρει στον κόσμο το παιδί της, προσπαθώντας να την ανανεώνει ψυχικά και να τη βοηθά στη συνειδητοποίηση της αποστολής της.

Εκτός από τα σωματικά και επαγγελματικά της προσόντα, η ιδανική μαία πρέπει να είναι:

- **Πρόθυμη και εργατική**
- **Θαρραλέα και δυνατή**
- **Τίμια και ηθική**
- **Εχεμυθη και σοβαρή**
- **Ειλικρινής και φιλαλήθης**
- **Αξιοπρεπής και πειθαρχική**
- **Προσηνής και ευγενική**
- **Επιμελής και φιλομαθής**
- **Ευπρεπής και αδιάβλητη**
- **Συνεπής και συνεργάσιμη**

Η μαία πρέπει να γνωρίζει τα ηθικά της καθήκοντα, γιατί:

- α) Τη βοηθούν να ελέγχει τη συμπεριφορά της και να αντιμετωπίζει τις ευθύνες της συνειδητά και αποτελεσματικά.
- β) Την προασπίζουν από ενέργειες άστοχες, που μπορεί να αποβούν επιζήμιες για την ίδια και για τα πρόσωπα που περιθάλπει.
- γ) Την προφυλάσσουν από επαγγελματική και ηθική φθορά στην κοινωνία.
- δ) Έχει ήσυχη τη συνειδησή της, ότι εκτελεί την αποστολή της στο ακέραιο.

Πολύ χρήσιμη για τη μαία θα ήταν και η εφαρμογή της αυτοκριτικής, όπως έκαναν οι Πυθαγόρειοι. Πριν κοιμηθούν υποβάλλονταν σε αυτοεξέταση: «**Πή παρέβην; Τί δ' έρεξα; Τί δέ μοι δέον ουκ ετε-**

λέσθη;». (Ποίον καθήκον παρέβην; Τί έπραξα; Τί παρέλειψα να πράξω;).

Ας αναρωτηθεί λοιπόν και η μαία πώς περνά την ημέρα της:

– Φάνηκε καλή και προσεκτική ή κακή και απερίσκεπτη;

– Κράτησε την ψυχραιμία της ή την έχασε σε μια δύσκολη στιγμή;

– Ήταν ευχάριστη ή βλοσυρή;

– Εμψύχωσε αυτούς που συνάντησε ή τους αποθάρρυνε;

– Έκανε κάτι δημιουργικό και αξιόλογο ή σπατάλησε την ημέρα της με ασημα-

ντότητες;

– Ήταν ακέραια σε όλες τις συναλλαγές της;

– Προσπάθησε να αυξηθούν οι ευτυχισμένες στιγμές στη ζωή των άλλων ή σκέφτηκε μόνο τον εαυτό της;

– Διεύρυνε το διανοητικό ορίζοντά της, μεγάλωσε την προσωπικότητά της, έγινε μεγαλύτερη ή μικρότερη;

Η προσήλωση της μαίας στα υψηλά ιδεώδη και η ρύθμιση της πορείας της σε όσα η ηθική διδάσκει, θα συμπράξουν τα μέγιστα στην επιτυχία του έργου της.

Οι Μαίες, Πτυχιούχοι των πρώην Ανωτέρων Σχολών, κατατάσσονται στα Μ.Κ. 20-3 του Νέου Μισθολογίου των Δημοσίων Υπαλλήλων

Στο νόμο 2470/97, περί «Αναμόρφωσης μισθολογίου προσωπικού της Δημόσιας Διοίκησης» (ΦΕΚ 40/21-3-97), περιλαμβάνονται στο άρθρο 3 διατάξεις, που αφορούν την κατάταξη και εξέλιξη των υπαλλήλων της κατηγορίας Τ.Ε σε 18 Μισθολογικά Κλιμάκια (Μ.Κ.), ως εξής:

«Οι υπάλληλοι της κατηγορίας Τ.Ε. με πτυχίο ή δίπλωμα Τ.Ε.Ι. ή ισότιμο σχολών ημεδαπής ή αλλοδαπής, με εισαγωγικό το 21ο Μ.Κ. και καταληκτικό το 4ο Μ.Κ.» (παράγρ. 1 του άρθρου 3) και

«Ειδικά οι υπάλληλοι της κατηγορίας Τ.Ε. με πτυχίο ή δίπλωμα πλήρους τετραετούς φοίτησης, εξελίσσονται στα Μ.Κ. με εισαγωγικό το 20ο και καταληκτικό το 3ο Μ.Κ.» (παράγρ. 3α του άρθρου 3).

Σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν.Δ. 2593/53 (άρθρα 6 και 7) και του Π.Δ. 445/75 (άρθρο 2, παρ. Δ και άρθρο 7), όπως έχει επισημανθεί και παλαιότερα από το Υπουργείο Υγείας (Εγκύκλιος 2427/4-5-1978),

«... οι Σχολές Μαιών α) του Μαιευτηρίου "Αλεξάνδρα", β) του Δημοσίου Μαιευτηρίου Θεσσαλονίκης και γ) του Μαιευτηρίου "Μαρίκα Ηλιάδη" (Σχολή "Βιργινία Σκυλίτση)", είναι τετραετούς φοιτήσεως...».

Όμως, σε ορισμένα νοσοκομεία (ΝΠΔΔ) ή άλλες δημόσιες υπηρεσίες, οι αρμόδιοι διευθυντές διοικητικού ή εκκαθαριστές μισθοδοσίας εφαρμόζουν –προκειμένου για Μαίες, πτυχιούχους των παραπάνω τριών Ανωτέρων Σχολών– την παράγρ. 1 (αντί την παράγρ. 3α) του άρθρου 3 του νόμου 2470/97.

Η εφαρμογή αυτή είναι εσφαλμένη και μη νόμιμη. Σε περιπτώσεις που επιμένουν οι αρμόδιοι για τα Μ.Κ. 21-4 (αντί 20-3 Μ.Κ.), τότε, οι ενδιαφερόμενες Μαίες – πτυχιούχοι των τριών αυτών Ανωτέρων Σχολών– πρέπει να αποτανθούν σε δικηγόρο, για να επιδιώξουν δικαστικώς την κατάταξή τους στα Μ.Κ. 20-3.

Μαστός: Πηγή Ζωής

Γεωργία Χατζή, Μαία, Φοιτήτρια Παιδαγωγικού-Νηπιαγωγών Πανεπιστημίου Αθηνών.

"Όλα με σοφία εποίησε": και δώρισε στη γυναίκα την ικανότητα της τεκνοποίησης, και το γάλα της, τροφή του καρπού της.

Από την αρχή της ύπαρξης του ανθρωπίνου είδους, αλλά και όλων των θηλαστικών, μητέρες, σε όλα τα πλάτη και τα μήκη της γής, προσφέρουν το μαστό τους, απ' όπου πηγάζει τροφή, πολύτιμη στο ξεκίνημα της ζωής, και σφραγίζουν την αγνότερη σχέση, δείχνοντας με τον τρόπο αυτό την αγάπη τους στο παιδί τους.

Ένστικτο ονομάσαμε το ψάξιμο του μαστού της μητέρας από το παιδί: δώρο της φύσης το μητρικό γάλα: μα θα πρέπει να είναι και κάτι πέρα από αυτά, που το νιώθουν και το ξέρουν, μόνο, μάνα και παιδί.

Αυτό, άλλωστε, εξέφρασαν άνθρωποι των Γραμμάτων και των Τεχνών μέσα από τα έργα τους. Τη μαγεία, τη λάμψη των ματιών μάνας και παιδιού, την απόλυτη αρμονία, την περηφάνεια της μητέρας, την ηρεμία και την ασφάλεια του παιδιού, τη φυσικότητα και συνάμα το μυστήριο, να είναι άραγε μνήμες παιδικές ή εικόνες καθημερινές, αυτό που τους ενέπνευσε; Ή μήπως κάτι, που άγγιξε την ευαίσθητη ψυχή τους και "όπλισε" την πένα τους, τα πινέλα τους, το σφυρί τους, και δημιούργησαν έργα θαυμαστά και διαχρονικά με θέμα το θηλασμό;

Ο μαστός, το πρώτο "αντικείμενο" λα-

τρείας του ανθρώπου. Άντρες, που πρωταγάπησαν το μαστό της μητέρας τους, που γεύτηκαν την ηδονή του έρωτα στο μαστό της ερωμένης τους, που είδαν το μαστό της γυναίκας τους να τρέφει το παιδί τους.

Γυναίκες, που επαναλαμβάνουν το πρόσταγμα της φύσης όπως το διδάχτηκαν από τη μάνα τους, καθώς ήταν στα σπάργανα ακόμη.

Άνθρωποι, που το κλάμα τους σώπασε στο άγγιγμα και το θήλασμα του μαστού της μάνας τους.

Στα αρχαία χρόνια και λίγο πριν τις μέρες μας, οι τροφοί (παραμάνες) είχαν αναλάβει το θήλασμα των παιδιών και ήταν γυναίκες νέες και υγιείς. Ο θηλα-

σμός των παιδιών τους έδινε κύρος και έξοχη κοινωνική θέση.

Αβάσταχτος ήταν ο πόνος, μεγάλη η ντροπή, πριν μερικά χρόνια, για τις μητέρες που είτε είχαν αγαλακτία, είτε το γάλα τους δεν ήταν καλό για το παιδί τους.

Ακόμα και σήμερα, που η επιστήμη έχει προοδεύσει, δεν έχει βρεθεί τροφή καλύτερη από το μητρικό γάλα. Καθήκον όλων των μαιών είναι να ενημερώνουν τις λεχώνες γύρω από τα οφέλη του θηλασμού και να τις προτρέπουν σ' αυτό.

Χρέος όλων και ιδιαίτερα των μαιών, απέναντι στις γενιές που έρχονται, είναι να συμβάλλουν με τις γνώσεις τους γύρω από το θηλασμό, ώστε να "γευτούν" την αγάπη, στάλα-στάλα, να ρέει

από το μαστό των μητέρων τους.

"Από σταθμό σε σταθμό, από τα κινέζικα σύνορα μέχρι τη Σαϊγκόν, οι Ινδοκινέζες σε μεγάλωσαν με το γάλα τους. Το πιο παράδοξο συνέβη μετά. Όταν άρχισε ο μύθος. Όλες οι γυναίκες δήλωναν πως σου είχαν προσφέρει το γάλα τους. Ακόμα και αυτές που δεν θήλαζαν, ακόμα και αυτές που βρίσκονταν στην άλλη άκρη της χώρας.

Όλες οι παραμάνες σε περιμένουν, οι αληθινές και οι ψεύτικες. Πρόσεξε αν θα πας εκεί κάποια μέρα. Αν σε αναγνωρίσουν, θα σε πνίξουν με την τρυφερότητά τους. Είσαι Ινδοκινέζος".

(Christian de Montella: **Ινδοκίνα**, Εκδόσεις "Το κλειδί" - Α. Λιβάνη, Αθήνα 1993).

Αξιοπερίεργα απ' όλο τον Κόσμο

(Εφημερίδα "ΕΘΝΟΣ", Τρίτη 11 Μαρτίου 1997)

Γέννησε με αντισυλληπτικά

Όταν η 21χρονη Βρετανίδα, Έμα Σάλγουει, επισκέφθηκε τον γυναικολόγο της για να της ανανεώσει τη συνταγή για το αντισυλληπτικό χάπι που έπαιρνε, έκπληκτος εκείνος της ανακοίνωσε ότι ήταν... εννέα μηνών έγκυος!

Η Έμα, η οποία είχε αποδώσει την μικρή αύξηση του βάρους της στις γαστρίμαργικές παρεκκλίσεις των Χριστουγέννων, απέκτησε ένα υγιέστατο κοριτσάκι μία μόλις εβδομάδα μετά την επίσκεψή της στο γιατρό!

Στη φωτογραφία η Βρετανίδα Έμα Σάλγουει με το νεογέννητο κοριτσάκι της.

ΑΠΟΚΑΛΥΨΗ: Νεκροί στη γέννα 8,2 εκ. νεογνά και 1 εκ. γυναίκες πεθαίνουν κάθε χρόνο

(Εφημερίδα "ΕΘΝΟΣ", Τρίτη 11 Μαρτίου 1997)

Πάνω από ένα εκατομμύριο μητέρες σε όλο τον κόσμο χάνουν κάθε χρόνο τη ζωή τους κατά τη διάρκεια του τοκετού, αλλά το γεγονός καλύπτεται διεθνώς από μια απaráδεκτη συνωμοσία σιωπής.

Ίσως επειδή στη συντριπτική τους πλειοψηφία τα τραγικά περιστατικά αυτού του είδους εμφανίζονται σε χώρες του Τρίτου Κόσμου.

Η καταγγελία-σοκ έγινε από τον πρόεδρο της Παγκόσμιας Ένωσης για τον Τοκετό, καθηγητή Ντάνιελ Βαϊνστάιν, κατά τη διάρκεια ενός παγκόσμιου ιατρικού συνεδρίου στο Μαρόκο, του πρώτου στο είδος.

Περίπου 750 γιατροί και ειδικοί ερευνητές απ' όλο τον κόσμο συγκεντρώθηκαν για να ανταλλάξουν απόψεις σε θέματα μητρικής θνησιμότητας κατά τον τοκετό και να αναζητήσουν τρόπους καταπολέμησής της.

«Από την αρχή του 1990, έξι εκατομμύρια γυναίκες ξεψύχησαν στη γέννα. Το γεγονός δεν προκάλεσε την παγκόσμια προσοχή, εξαιτίας μιας συνωμοσίας σιωπής», κατήγγειλε ο δόκτωρ Ντάνιελ Βαϊνστάιν, υποστηρίζοντας ότι «πρόκειται για ένα ενοχλητικό θέμα, το οποίο κανείς δεν θέλει να αγγίξει».

Ο πρόεδρος της Παγκόσμιας Ένωσης για τον Τοκετό αποκάλυψε ακόμα, ότι κάθε χρόνο 45 εκατομμύρια γυναίκες υφίστανται μόνιμη βλάβη της υγείας από επι-

πλοκές στη γέννα, ενώ 8,2 εκατομμύρια νεογνά πεθαίνουν από στοιχειώδη έλλειψη ιατρικής φροντίδας.

Ο οργανισμός προγραμματίζει την αποστολή ομάδας εθελοντών σε χώρες της Αφρικής και της Ασίας που παρουσιάζουν υψηλά ποσοστά μητρικής και βρεφικής θνησιμότητας, ενώ ο πρόεδρος του υποστηρίζει ότι με ελάχιστη βελτίωση των συνθηκών, οι χώρες του Τρίτου Κόσμου μπορεί να θρηνήσουν πολύ λιγότερα θύματα τα επόμενα χρόνια.

Να σημειωθεί ότι το Ταμείο για τα Παιδιά του ΟΗΕ υπολογίζει τα βρέφη που πεθαίνουν κατά τον τοκετό σε 600.000 ετησίως, νούμερο πολύ χαμηλότερο από τις εκτιμήσεις του δόκτορα Βαϊνστάιν και των συνεργατών του.

Λαογραφικό Λεξικό της Ελληνίδας Μαρής

Δρ Χρίστος Θ. Οικονομόπουλος, Παιδοχειρουργός.

(Συνέχεια από το προηγούμενο)

αστέρας, ο, ο υστερόπρονος της λεχώνας και η ίδια η μήτρα, η υστέρα.

αστέργιωτη, η, λέγεται η έγκυος που δεν της στεργιώνουν τα παιδιά, όταν έχει καθ' έξιν αποβολές. Κάνει σαραντολείτουργο στον Άγιο Στυλιανό για να της στεργιώσουν τα παιδιά.

αστέρι, το, 1) το μέτωπο της Παρθένου, 2) επιφώνημα της μαμής όταν φέρει στον κόσμο κορίτσι.

αστραπόβολο, το, το βλήμα που σχηματίζεται εκεί που πέφτει ο κεραυνός (κεραύνιο), είναι μεγέθους αυγού περιστεριού. Το δίνει η μαμή και το έχει επάνω της η έγκυος, η λεχώνα, γιατί την προστατεύει από τη βασκανία και τα μάγια.

αστριδόνες, οι, οι αιμορροΐδες της εγκυμοσύνης.

αστεφάνωτη, η, αυτή που δεν έβαλε στέφανα γάμου.

αστραπόπετρα, η, μικρός λίθος σχήματος αιχμής βέλους (κεραύνιο), που θεωρείται φυλαχτό για την έγκυο. Η μαμή είχε συλλογή κεραυνίων και τα δάνειζε σε αραχνόγκαστρες γυναίκες για να μην αποβάλουν ή να μην αιμορραγήσουν (αιματοστάτης).

αστροπελέκι, το, το κεραύνιο, τεμάχιο αερόλιθου ή αιχμή νεολιθικού βέλους. Το προσφέρει η μαμή στην έγκυο κατά της αποβολής.

άσωστο, το, το πρόωρο νεογνό. «Σαν άσωστο μου φαίνεται, δεν πρόκειται να

ζήσει». Λέγεται και παράκαιρο.

άταλο, το, το αρτιγέννητο μικρόσωμο νεογνό.

άπαρο, το, το ασθενικό και πρόωρο βρέφος.
ατέκνιτη, η, εκείνη που δεν ετέκνισε, που δεν έκανε τέκνα.

άτεκνο, το, χόρτο που βράζουν και πίνουν, για να προκαλέσουν εθελοντική στειρώση.

ατεκνόκουμπα, τα, τα υπόθετα που παρασκευάζει η μαμή από κινό, τρυγικό και βορικό οξύ και τα βάζει η γυναίκα στον κόλπο της πριν τη συνουσία, για να αποφύγει τη σύλληψη.

ατόφιο, το, το αρτιμελές παιδί.

άτσαλη, η, η γυναίκα με έμμηνο ροή. Θεωρείται μιανρά, η δε μαμή δεν της επιτρέπει να εισέλθει στο δωμάτιο της λεχώνας.

Ανζιμπούδακας, ο, το κακό πνεύμα που παρενοχλεί το αρτιγέννητο. Το σταυρώνει η μαμή για να το εκδιώξει ο φύλακας άγγελος.

αυγάτισμα, το, η γέννηση αγοριού στην οικογένεια.

αυγογαλιά, η, η κρέμα από αλεύρι, γάλα και αυγά. Τροφή της λεχώνας μετά την τρίτη ημέρα.

αυγομάνα, η, η ωσθήκη της γυναίκας.

αυγουλόπετρα, η, τη Μεγάλη Πέμπτη, η μαμή παίρνει αυγό από μαύρη κότα, το βάφει και το φυλάει επτά χρόνια στο εικονοστάσι όπου η εικόνα της Παναγίας και του Αγίου Ελευθερίου. Τότε, ο κρό-

κος του αυγού γίνεται σαν χάντρα, την οποία δανείζει η μαμή και την κρεμάει η έγκυος στο λαιμό της για να την προστατεύει από πιθανή αιμορραγία. Λέγεται και κρατητήρας ή αιμοστάτης.

αφαλίτις, η, ή λύσιμο του αφαλού. Η μεσεντέριος αδενίτις των βρεφών και παιδιών.

αφαλόκομμα, το, η τομή του ομφάλιου λώρου από τη μαμή. Τον δένουν με μεταξωτή κλωνά και τοποθετούν επάνω σκούρμπο (σκόνη από καμμένο μάλλινο ύφασμα). Όταν πέσει ο ομφάλιος λώρος, η μάνα τον φυλάει στα εικονίσματα και όταν το παιδί πάει στο σχολείο τον ράβει στη σχολική του σάκκα για να έχει κλίση στα γράμματα. «Αφαλόκοψε το παιδί η μαμή».

αφαλοκοπούνι, το, το μικρό μαχαιρίδιο, εργαλείο της μαμής, για την τομή του ομφάλιου λώρου.

αφαλολείτουργο, το, όταν η μάνα γεννήσει τρία αγόρια στη σειρά, με προτροπή της μαμής δίνει τον αφαλό του παιδιού στον ιερέα και τον λειτουργεί τρία Σάββατα. Το παιδί το κρατάει επάνω του όταν στεφανωθεί, για να κάνει αρσενικά παιδιά η γυναίκα του.

αφαλολύσιμο, το, η μεσεντέριος αδενίτις. Λέγεται και φαλόπονος. Τον «δένει» η μαμή στρίβοντάς τον με το δάχτυλο.

αφαλόπονος, ο, ή λύσιμο του αφαλού. Μεσεντέριος αδενίτις.

αφαλός, ο, 1) ο ομφαλός, το αφάλι, 2) το λύσιμο του αφαλού, ο φαλόπονος.

αφιερώματα, τα, τα διάφορα αντικείμενα, αργυρά, χρυσά κλπ., που αναθέτουν οι λεχώνες στην Παναγία ή τον Άγιο Ελευθέριο επί δυστοκίας, σε καλή έκβαση της γέννας για ευγνώμοσύνη. Λέγονται και αναθήματα ή τάματα.

αφίλητη, η, η αγνή κόρη, η παρθένος.

«Κορίτσι αφίλητο».

αφουγκραστήρι, το, εργαλείο της μαμής από κέρατο βοδιού. Το χρησιμοποιεί σε περίπτωση δυστοκίας για να ακούει το έμβρυο.

αφράλατο, το, το τριμμένο άσπρο αλάτι, το καθαρότατο, με το οποίο αλατίζει η μαμή το νεογέννητο πριν το σπαργανώσει.

αφτάρμιστο, το, το νεογέννητο που δεν το πιάνει η βασκανία.

άφταστο, το, δραστικό φάρμακο της μαμής, ιδίως το εμμηναγωγό.

άφτρα, η, η στοματίτις των νεογνών. Πιστεύουν ότι οφείλεται στην επίδραση των άστρων. Η μαμή την ξορκίζει τρεις νύχτες συνεχώς στα άστρα.

αφώτιγο, το, το αβάφτιστο παιδί.

αχ! αχ! τί έπαθα, επιφώνημα πρωτάρας σε δυστοκία.

αχ, άχου, επιφώνημα λύπης, αναστεναγμού, όταν μια γυναίκα δυσκολογεννάει. «Άχου μάνα μου», «Άχου Άη Λευτέρη μου και ξελευτέρωσέ με με το καλό», «Άχ, άχου Παναγιά μου Ελεούσα, στείλε το έλεός σου».

αχαμνά, τα, οι όρχεις του μικρού παιδιού. Λέγονται και τρυφερά ή τσόκοι.

αχάμνιες, οι, οι λιγούρες και αδιαθεσίες της εγκύου.

αχαμνόγαλη, η, η λεχώνα που έχει λίγο γάλα στους μαστούς της.

αχελομάνα, η, η πολύτεκνη καλογεννήτρα μάνα, που γεννάει τα παιδιά της ανώδυνα και εύκολα σαν το χέλι. «Στον τοκετό της, γλυστράνε τα παιδιά σαν τα χέλια».

αχνίσματα της μαμής, τα, τα γιαιοπορέματα της μαμής, η οποία με ζεστό αχνό υγραίνει τα έξω γεννητικά όργανα: 1) στις στείρες, για να πιάσουν εύκολα παιδί, 2) στις επίτοκες, στον τοκε-

τό, για να πέσει ο πλακούντας (ύστερο) και 3) στη λεχώνα, την τρίτη ημέρα από τη γέννα, για να κατεβάσει γάλα. Τα αχνίσματα της μαμής γίνονται με μυρωδικά και αρωματικά βότανα ή φύλλα θάμνων, δενδρολίβανο, αλιφασκιά, λεμονόφυλλα, μυρσίνη κλπ.

άχρηστη, η, η στείρα γυναίκα.

αχρόνιστο, το, το βρέφος που δεν έχει συμπληρώσει ακόμη το έτος.

αψαχούλευτη, η, η κόρη που δεν έχει ψαχουλευτεί, η παρθένος, η αγνή, η άθικτη και ανέγγιχτη κόρη.

αψέα, η, η μάνα της επιτόκου, η οποία με άγχος και έξαψη συντονίζει τα παραγγέλματα της μαμής κατά τον τοκετό, σε δυστοκία.

B

βαβά, η, η γιαγιά.

βαβαλίζω, περιποιούμαι με τραγούδια το μωρό.

βαβάλλι, το, το μικρό ξύλινο λίκνο (κούνια) του βρέφους, από το ρήμα βαυλίζω (αρχ. βαβαλίζω) = ηρεμώ, κοιμίζω το βρέφος με θωπευτικά τραγούδια.

βάβω, η, η γριά μαμή και και κάθε γριά μάνα.

βάγια, η, η βυζάστρα, η τροφός, η θηλάστρα, η παραμάνα που φροντίζει το μικρό, μετά τις πρώτες περιποιήσεις του νεογνού από τη μαμή.

βαϊλιά, η, η πράξη της μαμής, που καπνίζει το κακοπαθημένο στη γέννα νεογνό με αγιασμένα βαγιόφυλλα, για αποπομπή των κακών πνευμάτων.

βαϊλίζω, τιθεύω, νταντεύω, καταπραΰνω. Βαΐλισσα και βაΐσσσα = η τροφός.

βαλαντωμένη, η, η έγκυος.

βάλσαμο, το, αφέψημα διαφόρων αρωματικών φυτών με κρασί, σαν τονωτικό

για τη λεχώνα μετά τον τοκετό.

βαμβακούρα, η, μεγάλη τολύπη βάμβακος, που τοποθετείται στο περίνεο σε πρόπτωση της μήτρας.

βαμός, ο, η βασκανία, το κακό μάτι, που προσβάλλει την έγκυο ή τη λεχώνα.

βάπτιση, η, η τελετή του Αγίου Βαπτίσματος. Μεγάλη ημέρα για τη μαμή, γιατί εκείνη την ημέρα πλήρωνε ο νουός τη μαμή ξεχωριστά από τους γονείς.

βαρειά, η, η έγκυος τους τελευταίους μήνες της εγκυμοσύνης.

βαρειοθήλυκο, το, το πρώτο γεννηθέν κορίτσι.

βαρεμένη, η, η έγκυος, η ετοιμόγεννη. Λέγεται και βαρειωμένη ή βαρεμένησα ή βαρούμενη.

βαρεμένησα, η, η έγκυος τους τελευταίους μήνες της εγκυμοσύνης της.

βαροκέφαλο, το, το παιδί που ξαναθήλασε μετά τον απογαλακτισμό, το περισσοβυζαγμένο. Η μαμή πιστεύει ότι γίνεται βλάκας.

βαρούμενη, η, η έγκυος τον τελευταίο μήνα της εγκυμοσύνης της.

βασιλικόχορτο, το, μαγικό βότανο. Το δίνει η μαμή στις στείρες γυναίκες, οι οποίες το «βρακώνονται» πέντε ημέρες για να πιάσουν παιδί.

βασκανία, η, το μάτιασμα, η ψυχοβολία από κακό μάτι. Οι λεχώνες και τα μικρά παιδιά βασκάνονται πολύ.

βάσκαμα, το, το θέρμισμα ή το μάτιασμα, κυρίως της λεχώνας και του μικρού παιδιού.

βασκανογαΐτανο, το, άσπρη και κόκκινη κλωστή στριμμένη, την οποία βάζει η μαμή στο λαιμό της λεχώνας και του νεογνού για να τους προστατεύει από τη βασκανία.

βασκαντήρα, η, το φυλαχτό για τη λεχώνα κατά της βασκανίας (γυάλινη χά-

ντρα ή άλλο περίαππο).

βασκαντούρα, η, 1) φυτό με άσπρους σπόρους, τους οποίους βάζει η μαμή σε σακκουλάκι και το κρεμάει στο στήθος της λεχώνας κατά της βασκανίας, για να μη ματιαστεί το γάλα της, 2) η λεχώνα που εύκολα ματιάζεται.

βασκαντουρίτσα, η, μικρό γιλέκο με πολύχρωμες χάντρες, που χαρίζει η μαμή στο αρτιγέννητο. Το περνάει από τις μασχαλίτσες του μωρού για να μη ματιάζεται, και αν είναι αγόρι, φιλοδωρείται γενναία από τον πατέρα.

βασκοτραηλιά, η, τρίχρωμη τραηλιά (γαϊτάνι), που κρεμάει η μαμή στο στήθος της λεχώνας για να μη ματιαστεί το γάλα της.

βασκοφυλλάδα, η, το έντυπο φυλλάδιο με τις ευχές του Αγίου Κυπριανού, κατά της βασκανίας της λεχώνας.

βασκοχόρτι, το, μαγικό βότανο. Η μαμή το καίει μπροστά στη ματιασμένη λεχώνα. Τη στάχτη του τη ρίχνει σε νερό και μ' αυτό την ποτίζει για να ξεβασκαθεί.

βασταΐδα, η, είδος ξύλινης σφραγίδας, που χρησιμοποιεί η μαμή στην πρόπτωση μήτρας πολύτοκης γυναίκας, για να επαναφέρει τη μήτρα στη θέση της. Είναι απαραίτητο εργαλείο της μαμής.

βαυκαλώ, κοιμίζω με ωδή το βρέφος, βαϊλίζω και βαίλισμα= το βαυκάλισμα.

βαυκαλήματα, τα, τα τραγούδια, που λέγονται στις κούνιες από τις μανάδες για να αποκοιμήσουν τα βρέφη. Τα πρώτα βαυκαλίσματα τα μαθαίνει η μαμή στη μικρομάνα.

βαφτίζω, τελώ το μυστήριο του Βαφτίσματος. Έχει δικαίωμα η μαμή σε μεγάλο κίνδυνο του αρτιγέννητου να το αεροβαφτίσει ή να το καντηλοβαφτίσει.

βάφτιση, η, η τελετή του Αγίου Βαπτίσματος. Στη βάφτιση πληρώνεται συνή-

θως η μαμή από το νουνό.

βαφτιστίκια, τα, 1) τα χρήματα, που δίνει ο ανάδοχος στη μαμή μετά την τελετή του βαπτίσματος, 2) τα κερμάτια, που σκορπίζει ο νουνός στα παιδιά κατά τη βάφτιση.

βγάζω, εβγάζω, εξάγω, βγαίνω, έβγαλα το παιδί από τον κόλπο της γυναίκας χωρίς δυστοκία.

βδέλλες, οι, οι αβδέλλες. Τις χρησιμοποιεί η μαμή στις έγκυες τους τελευταίους μήνες για να μην έχουν ζαλάδες (πίεση), σαν είδος αφαιμάξης για πρόληψη της προεκλαμψίας.

Βεζεβούλ, ο, ο Διάβολος, ο Εωσφόρος, «ο έξω από δώ», που πειράζει τις λεχώνες.

βελανίδα, η, η βουβωνική αδενίτις των βρεφών.

βέμπερη, η, η ιλαρά.

βεντερούγα, η, η ραχίτις.

βεντούζα, η, η συκία. Γυάλινο ποτήρι, ειδικής κατασκευής, για βεντούζες στην πλάτη (κοφτές ή κούφιες).

βεντουζομαμή, η, η μαμή την ημέρα του Αγίου Κωνσταντίνου, 21 Μαΐου, έπαιρνε σειρά όλα τα σπίτια, που είχαν μικρά παιδιά, και τους έκοβε βεντούζες για να φύγει το «κακό γαίμα του Μάη».

βεντούζωμα, το, οι κοφτές βεντούζες, που ρίχνει η μαμή στα θροφανά (ευτραφή) βρέφη για να φύγει το «κακό γαίμα».

βερβερίζω, λέγεται: 1) όταν η πρωτάρα στον τοκετό βγάξει άναρθρες κραυγές από τις ωδίνες, 2) όταν το βρέφος κλαίει ακατάπαυστα, επειδή έχει κακοπάθει στη γέννα.

βερβερίτσα, η, η ακροχορδών (μπαρδαβίτσα), η κρεατοελιά, η κοινή μερμηγκιά.

βέσαλα, τα, τα αχνίσματα που κάνει η μαμή στη λεχώνα την εικοστή ημέρα από τον τοκετό. Σε πυρωμένο λίθο ή κεραμίδι ρίχνει κρασί και ρετσίνα και από πάνω

στέκεται η λεχώνα με ανοικτά τα σκέλη για να αχνιστούν τα «μέσα» της.

βιζικάντι, το, το εκδόριο από σκόνη κανθαρίδων.

βιλάρα, η, ο πήλινος φαλλός, που τον στολίζουν οι μανάδες με λουλούδια και τον χρησιμοποιούν στη Γιορτή της Μамής (8 Ιανουαρίου) για να την τιμήσουν, γιατί αυτή τις είχε μιήσει στα γενετήσια (συζυγικά) μυστικά.

βιστήρισμα, η, η προσβολή της εγκύου από κακό συναπάντημα.

βιστιρόρρωγη, η, η νεαρή μάνα με λεπτές θηλές, που δύσκολα θηλάζει το βρέφος. Ζητάει πάντα τη βοήθεια της μαμής.

βλαστάρι, το, το υγιές και δροσερό βρέφος που γεννήθηκε φυσιολογικά, χωρίς προβλήματα και έκλαψε αμέσως.

βλάφτομαι, αισθάνομαι τα επακόλουθα της σύλληψης.

βλαψίδια, τα, 1) οι αδιαθεσίες της εγκυμοσύνης: «έχει κακά βλαψίδια», ρήμα βλάφτομαι= έχω αδιαθεσίες στην εγκυμοσύνη, 2) οι λιχουδιές των εγκύων.

βλεπητικά, τα, οι επιθυμίες της εγκύου για φαγητά κατά τους πρώτους μήνες της εγκυμοσύνης.

βλόγα, η, η στεφάνωση, η τελετή του γάμου.

βλογιά, η, η νόσος ευλογιά ή αράπικη ή κακιά βλογιά ή ξορκισμένη.

βοή, η, 1) η δυστοκία: «η γυναίκα βοΐζεται»= δυστοκεί με βοή, το μαθαίνει όλη η γειτονιά, 2) η γλωσσοφαγιά.

βόμπυρας, το, το πρόωρο βρέφος, το εφταμηνίτικο, το ορφανό από μάνα που πέθανε πάνω στον τοκετό. Λέγεται και στριγγλάκι.

βότανα της μαμής, τα, ιαματικά βότανα που χρησιμοποιεί η μαμή, όπως το αρσενικοβότανο, τον αμάραντο, τον απήγανο, το ύσωπο, το μανδραγόρα, το

άψινο, τον αούστρο, το δυόσμο, το καρυοφύλλι, την κανέλλα, τον ελέβορο, την πικραγγουριά, το σκορπιδόχορτο, το αγριοσέλινο, κλπ.

βοτάνι της γριάς-Μπάμπως, το, ο μανδραγόρας.

βουβόπαπας, ο, ο άκριτος (αμίλητος) παπάς, που με κερί αναμμένο πηγαίνει να μεταλάβει μια ετοιμοθάνατη λεχώνα.

βούλα της μαμής, η, όταν μια γυναίκα γεννήσει κορίτσι, η μαμή της κολλάει ένα χάλκινο νόμισμα στην κοιλιά και την ονομάζει «βουλωμένη», για να μην επαναληφθεί ποτέ στο μέλλον η γέννηση κοριτσιού. Έτσι η μαμή εκτονώνει την οργή του άντρα (συζύγου).

βουλιάρικο, το, το βάσκανο μάτι, το κακό μάτι.

βρακοζώνα της πολυγεννούσας, η, η βρακοζώνη από πολύτεκνη μάνα έχει μαγική δύναμη. Τη ζώνονται ολοχρονίς οι στείρες για να πιάσουν παιδί.

βρακόπανο, το, η λωρίδα που θέτει η μαμή κάτω από τα σκέλη, μέχρι τον ομφαλό του αρτιγέννητου.

βρακοπεραστής, ο, ξύλινο ή κοκάλινο βοήθημα, για το πέρασμα του κορδονιού στη βράκα μιας πολύτεκνης μάνας. Μ' αυτό ζώνονται από τη μαμή οι στείρες για να τεκνοποιήσουν.

βρακώνομαι, όταν η στείρα βρακώνεται στα έξω γεννητικά της όργανα διάφορα πρακτικά φάρμακα, που της χορηγεί η μαμή για να συλλάβει παιδί.

βρασταράκια, τα, τα διάφορα αφεψήματα της μαμής από ιαματικά βότανα, για τη λεχώνα και το μωρό.

βραχνάς, ο, η βαρυπνάς, η δυσπνοιική κρίση της άρρωστης λεχώνας από επιλόχειο λοίμωξη. Είναι ο εφιάλτης της μαμής, γιατί είναι το προθανάτιο σύμπτωμα της λεχώνας.

βρεσίμιο, το, η πρώτη περίοδος της κόρης. Η μάνα πηγαίνει το αίμα στη γριά-Μπάμπω και της φτιάχνει μαζί με μητρικό γάλα ερωτικό φίλτρο, το λεγόμενο «μηνόγαλο» (εμμηνόγαλο), για να παντρευτεί γρήγορα και το αίμα να γίνει γάλα (να τεκνοποιήσει). Δημιουργία από τη μαμή γονιμικού, εξηρημένου αντανακλαστικού.

βρετούνι, το, το έκθετο βρέφος. Το βρίσκουν πλούσια άκληρα ζευγάρια έξω από την πόρτα τους.

βρεφοδόχος, η, το μέρος του βρεφοκομείου, που τοποθετούν οι μπαστομάνες τα νόθα τέκνα τους.

βρύχημα ή βρυχισματό, το, ο βρυχηθμός, το μουγκρητό της πρωτάρας σε δυστοκία.

βύζα, η, η γυναίκα με μεγάλους μαστούς, βύζες.

βύζαγμα, το, ο θηλασμός του βρέφους.

βυζαδέλφια, τα, τα παιδιά που θήλασαν από την ίδια μάνα, η οποία τα θήλασε ως βυζάστρα. Δεν παντρεύονται μεταξύ τους γιατί θεωρούνται πνευματικά αδέρφια (ομογάλακτα), λόγω του ιερού δεσμού του μητρικού γάλακτος.

βυζαίνω, θηλάζω. Συνήθως η μαμή βοηθάει τη λεχώνα και βάζει το παιδί να βυζάξει: «η λεχώνα που πολύ βυζαίνεται αδυνατίζει»· «δος του να βυζάξει».

βυζάκι, το, το μητρικό γάλα συνεκδοχικά από το μαστό.

βυζακόπετρα, η, ο γαλακτίτης λίθος, η γαλόπετρα ή γαλατόπετρα. Γαλάζιος, διαφανής, ημιπολύτιμος λίθος, που δάνειζε η μαμή στη λεχώνα και τον κρεμούσε στο στήθος της για να κατεβάσει άφθονο γάλα.

βυζακουρίζω, βυζαίνω.

βυζακσιέρρες, οι, οι μικρές σπηλαιώδεις εκκλησίες της Παναγίας με μαστοιδεείς

σταλακτίτες. Η μαμή συνόδευε τις λεχώνες για να βυζάξουν από τα «βυζιά της Παναγίας», για γαλακτοφορία.

βυζακώνω, όταν η μαμή τοποθετεί το βρέφος στο μαστό της μάνας του για να θηλάσει. Συνήθως βοηθάει τις πρωτάρες μικρομάνες.

βυζαλαχτούρι, το, το βρέφος που θηλάζει.

βυζαλίζω, γαλουχώ, θηλάζω.

βυζάλισμα, το, ο θηλασμός.

βυζαλίστρα, η, η γαλουχούσα μάνα.

βυζαλίστρες, οι, οι επιμήκεις σχισμές στα ενδύματα της μικρομάνας, στο ύψος των μαστών, για να βγάζει τους μαστούς της προς θηλασμό. Είναι, λένε, επινόηση της γριάς-Μπάμπως.

(Συνέχεια στο επόμενο τεύχος)

Όταν εκεί επάνω ... (Διάλογος με την Ειθεΐθια)

Νίκου Α. Παπανικολάου, Ομότιμου Καθηγητή Μαιευτικής-Γυναικολογίας.

(Συνέχεια από το προηγούμενο)

– Είπαμε στη γέννηση της Αφροδίτης, πως αυτή προήλθε από τα κομμένα γεννητικά όργανα του Ουρανού, από το γιό του τον Κρόνο. Λέγεται, όμως, πως αυτό είναι ένας μύθος και πως στην πραγματικότητα συμβαίνει η Αφροδίτη να είναι κόρη του πατέρα σου και της Διώνης, της θείας του.

– Και εγώ αυτό πιστεύω και τη θεωρώ αδελφή μου.

– Και η Ανάγκη, η σοφή θεότητα, λέγεται, πως υπήρξε ερωμένη του πατέρα σου και πως μαζί της απέκτησε την Αδράστεια, τη θεά με τους σκληρούς νόμους, που το όνομά της σημαίνει "αναπόδραστη", δηλαδή κανείς δεν μπορεί να της ξεφύγει.

– Αυτό δεν πρέπει να είναι αλήθεια, γιατί η Ανάγκη με την κόρη της την Αδράστεια, απ' ότι ξέρω, υπήρξαν τροφοί του πατέρα μου, όταν αυτός ήταν νήπιο. Αλλά αυτό δεν σημαίνει πως δεν την πρόλαβε και αυτή. Δεν ξέρω!

– Το ίδιο πρέπει να ισχύει και για την αδελφή της Αδράστειας την Ίδη, που τάχα και αυτή την είχε ερωμένη και μαζί της απέκτησε τους Κουρήτες και τους Δακτύλους.

– Δεν είναι σωστό και αυτό. Οι Κουρήτες, νομίζω, πως ήταν γιοί της Κόμβης, της κόρης του ποταμού Ασωπού, και του Σώκου. Όσο για τους Δακτύλους, αυτούς τους γέννησε η Ρέα ή μια νύμφη

της Ίδης. Εγώ ξέρω πως η Ίδη παντρεύτηκε το Λύκαστο και μαζί του απέκτησε το Μίνωα Β΄.

– Όλοι ξέρουμε Ελευθώ, πως η ήπειρός μας η Ευρώπη, πήρε το όνομά της από ερωμένη του πατέρα σου. Ποιά ήταν αυτή;

– Η Ευρώπη ήταν κόρη του βασιλιά της Φοινίκης Αγήνορα, που ήταν γιός του Ποσειδώνα και της Τηλέφασσας, αδελφή του Κάδμου, του Κίλικα και του Φοίνικα, δηλαδή μπορεί να θεωρηθεί εγγονή του πατέρα μου, αφού είχε παππού τον αδελφό του, τον Ποσειδώνα. Ο πατέρας μου ερωτεύτηκε την Ευρώπη, μεταμορφώθηκε σε κάτασπρο ταύρο και με τη μορφή αυτή πήγε στην παραλία της Σιδώνας ή της Τύρου, όπου έπαιζε η Ευρώπη. Η κοπέλα στην αρχή φοβήθηκε, αλλά ύστερα ξεθάρρεψε και ανέβηκε στη ράχη του ταύρου. Τότε, ο ταύρος σηκώθηκε και μπήκε στη θάλασσα με την Ευρώπη έντρομη να κρατιέται από τα κέρατά του. Έφτασε στην Κρήτη και εκεί σε μια πηγή, τη Γόρτυνα, ενώθηκε μαζί της κάτω από πλατάνια, γι' αυτό τα πλατάνια δεν χάνουν ποτέ τη φυλλωσιά τους. Από την ένωση αυτή γεννήθηκαν ο Μίνωας, βασιλιάς της Κρήτης, ο Σαρπηδόνας, που μάλωσε με το Μίνωα για ένα αγαπητικό, το Μίλητο και πήγε στη Μικρά Ασία μαζί του και εκεί ίδρυσε τη Μίλητο, και τον Ροδάμανθη,

φημισμένο για τη σοφία και την κρίση του, γι' αυτό κλήθηκε στον Κάτω Κόσμο να κρίνει τους νεκρούς.

Ο πατέρας μου έκανε δώρα στην Ευρώπη, τον Τάλο, φύλακα της Κρήτης, που ήταν ένα χάλκινο ρομπότ, ένα σκύλο, που δεν του ξέφευγε κανένα θήραμα, και ένα κυνηγητικό όπλο, που ποτέ δεν αστοχούσε. Ύστερα, την πάντρεψε με το βασιλιά της Κρήτης τον Αστεριώνα, που δεν είχε παιδιά, και υιοθέτησε το Μίνωα, το Σαρπηδόνα και τον Ροδάμανθη.

Μετά το θάνατό της η Ευρώπη τιμήθηκε με θεϊκές τιμές. Το όνομά της το πήρε η ήπειρός μας και ο ταύρος, τη μορφή του οποίου πήρε ο πατέρας μου, μπήκε στο ζωδιακό κύκλο.

– Ένας ναός στην Αίγινα, αφιερωμένος στην Αφαία θεά, συνδέεται με κάποια ερωτική περιπέτεια του πατέρα σου. Πώς έχει η ιστορία;

– Ο πατέρας μου ερωτεύτηκε την κόρη του Φοίνικα, του αδελφού της Ευρώπης, και της Κασσιόπειας, την Κάρμη και μαζί της απέκτησε την Βιτομάρτη, που θα πεί γλυκιά παρθένα. Η Βιτομάρτη πήγε στο Άργος και μετά στην Κεφαλλονιά, όπου την ονόμασαν Λαφρία. Ύστερα, πήγε στην Κρήτη και την κυνηγούσε ο Μίνωας. Για να τον αποφύγει έπεσε από ένα βράχο στη θάλασσα και σώθηκε από τα δίχτυα ενός ψαρά, γι' αυτό την ονόμασαν Δίκτυννα, δηλαδή κόρη των διχτύων. Ένας ψαράς, ο Ανδρομήδης, την έφερε στην Αίγινα και δοκίμασε να τη βιάσει. Αυτή έφυγε σε ένα δάσος και χάθηκε. Όταν έψαξαν να τη βρούν, βρήκαν ένα άγαλμα αντί γι' αυτή. Στο μέρος εκείνο οι κάτοικοι της Αίγινας έχτισαν ιερό αφιερωμένο στην άφαντη θεά Αφαία.

– Μια από τις θείες του, δηλαδή αδελφή της μητέρας του, ήταν η Πλουτώ,

που και αυτή την ερωτεύτηκε και απέκτησε τον Τάνταλο, που υπήρξε άτυχος, αν και γιός του Δία.

– Αυτό είναι αλήθεια. Από τη θεία του Πλουτώ, πραγματικά, απέκτησε τον Τάνταλο, που βασίλεψε στη Φρυγία ή στη Λυδία στο όρος Σίπυλος. Ως γιός του Δία, αν και θνητός, ανέβαινε στον Όλυμπο και συνέτρωγε με τους θεούς. Θέλοντας ν' ανταποδώσει τις προσκλησεις, κάλεσε τον πατέρα του και τους άλλους θεούς στο βασιλείο του. Για να τους δοκιμάσει, έσφαξε τον γιό του τον Πέλοπα, που είχε από τη Διώνη, άλλη ερωμένη του πατέρα μου, τον μαγείρεψε και τον έδωσε να τον φάνε. Οι θεοί κατάλαβαν πως πρόκειται για ανθρώπινο κρέας και δεν έφαγαν. Μόνο η Δήμητρα έφαγε ένα κομμάτι από τον ώμο του. Οι θεοί ξανάφεραν στη ζωή τον Πέλοπα, με εντολή του παππού του, δηλαδή του πατέρα μου, και το φαγωμένο ώμο από τη Δήμητρα τον αντικατέστησαν με ελεφαντόδοντο. Τον Τάνταλο τον καταδίκασαν να βρίσκεται σε μια λίμνη μέχρι το πηγούνι και από πάνω να υπάρχουν καρποφόρα δέντρα. Μόλις έκανε να πιει νερό η λίμνη ξεραινόταν και μόλις έκανε να πιάσει ένα φρούτο τα δέντρα έφευγαν προς τον ουρανό. Τον Πέλοπα τον ερωτεύτηκε ο θείος μου ο Ποσειδώνας και τον πήρε μαζί του στον Όλυμπο για οιοχόο. Ύστερα τον έστειλε στη γή και παντρεύτηκε την Ιπποδάμεια.

– Και ένα άλλο γιό του ο πατέρας σου τιμώρησε αυστηρά, τον Τιτυό.

– Και είχε το δίκιο του. Ο Τιτυός ήταν γιός της Ελάρας, κόρης του Ορχομενού, από τον πατέρα μου. Για να μην την βρεί η μητέρα μου, έκρυψε την έγκυο ερωμένη του στα έγκατα της γής, απ' όπου βγήκε ένας γίγαντας, που είπαν πως εί-

ναι γιός της Γής. Η μητέρα μου ποτέ δεν συγχώρεσε τη σχέση του πατέρα μου με τη Λητώ και τη γέννηση του Απόλλωνα και της Άρτεμης και για να εκδικηθεί τη Λητώ έμπνευσε την επιθυμία στον Τιτυό να τη βιάσει. Ο πατέρας μου τότε θύμωσε, κεραυνοβόλησε τον Τιτυό και τον έστειλε στον Άδη, όπου δύο αετοί του έτρωγαν το συκώτι, που ξαναγεννιόταν ανάλογα με τις φάσεις της σελήνης.

– Οι ονομασίες Μυκήνες, Ιόνιο Πέλαγος, Βόσπορος και Λιβύη, λένε, πως οφείλονται σε κάποια ερωτική περιπέτεια του πατέρα σου.

– Ναι, συνδέονται με τον έρωτά του για την κόρη του Ινάχου, βασιλιά του Άργους και της Μελίας, την Ιώ. Η Ιώ ήταν ιέρεια της μητέρας μου και όταν κάποια μέρα την είδε ο πατέρας μου την ερωτεύτηκε με πάθος. Την αντάμωνε στο Άργος και όταν έκαναν έρωτα έβαζε τον Ερμή να μιλάει ακατάπαυστα και με γλυκά λόγια στους Αργεΐτες για να μην προσέχουν τη συνάντησή τους. Έτυχε, όμως, να τον πιάσει μαζί της η μητέρα μου και αυτός τη μεταμόρφωσε σε αγελάδα και της υποσχέθηκε πως δεν θα την ξαναδεί. Η μητέρα μου πήρε την Ιώ-αγελάδα και την παρέδωσε στον Άργο τον Πανόπτη, που είχε εκατό μάτια, για να τη φυλάει. Ο Άργος την έδεσε σε ένα μέρος όπου υπήρχε μια ελιά. Επειδή η αγελάδα διαρκώς μουκάνιζε, το μέρος πήρε το όνομα Μυκήνες.

– Και οι ονομασίες Ιόνιο Πέλαγος, Βόσπορος και Λιβύη;

– Ο πατέρας μου έστειλε τον Ερμή να πάρει την αγελάδα, αλλά τα μάτια του Άργου Πανόπτη ήταν άγρυπνα. Με τη μουσική, που του έπαιξε, κατάφερε να τον κοιμήσει και να τον σκοτώσει. Από τότε ο Ερμής πήρε το όνομα Αργεΐφό-

ντης, δηλαδή Αργοκτόνος.

Η μητέρα οργισμένη από την κλοπή της αγελάδας-Ιώς της έστειλε έναν "οίστρο", δηλαδή μια βοϊδόμυγα, που την τσίμπησε και την έκανε να τρέχει μανιασμένη. Άρχισε να τρέχει κατά μήκος των ακτών του κόλπου, γι' αυτό από το όνομά της ονομάστηκε Ιόνιο Πέλαγος. Ύστερα, ανέβηκε στον Αίνο, κατέβηκε στη Θράκη, πέρασε το Βόσπορο, που και σε αυτόν έδωσε το όνομά του από το βοός-πόρος, δηλαδή πέρασμα αγελάδας, την Κριμαία, τη Σκυθία, την Ασία και έφτασε στην Αίγυπτο. Εκεί βρήκε την πραγματική της μορφή και γέννησε ένα αγόρι, που, από την επαφή της με τον πατέρα μου, το ονόμασε Έπαφο.

Η μάνα μου, όμως, έμαθε πως γέννησε η Ιώ και έβαλε τους Κουρήτες να κλέψουν τον Έπαφο, αλλά ο πατέρας μου πρόλαβε και τους σκότωσε. Το παιδί, όμως, χάθηκε. Ύστερα από πολλές αναζητήσεις, η Ιώ το βρήκε στη Συρία. Το πήρε μαζί της στην Αίγυπτο και εκεί παντρεύτηκε το βασιλιά Τηλέγονο. Στην Αίγυπτο τη λάτρεψαν σα θεά Ίσιδα. Τον Έπαφο τον πάντρεψε με την κόρη του Νείλου, τη Μέμφιδα, και έγινε βασιλιάς της Αιγύπτου. Από τη Μέμφιδα απέκτησε τη Λιβύη, που έδωσε το όνομά της στη γειτονική με την Αίγυπτο χώρα.

– Ο Ευρυπίδης, Ελευθώ, έγραψε ένα δράμα, την "Αντιόπη", που σχετίζεται με έρωτα του πατέρα σου. Ξέρεις γι' αυτή;

– Και βέβαια ξέρω. Η Αντιόπη ήταν κόρη του Θηβαίου ήρωα Νυκτέα. Ήταν πολύ όμορφη. Την ερωτεύτηκε ο πατέρας μου και για να την κατακτήσει πήρε τη μορφή Σατύρου. Όταν ο πατέρας της έμαθε τη σχέση της και μάλιστα πως είναι έγκυος οργίστηκε. Η Αντιόπη φοβήθηκε και πήγε στο βασιλιά της Σικυώ-

νας, τον Επωπέα, να ζητήσει άσυλο. Ο Νυκτέας απελπισμένος αυτοκτόνησε, αφού άφησε εντολή στον αδελφό του το Λύκο να πάρει εκδίκηση. Ο Λύκος κατέλαβε τη Σικυώνα, σκότωσε τον Επωπέα και οδήγησε την Αντιόπη αιχμάλωτη στη Θήβα. Στο δρόμο προς τη Θήβα, στις Ελευθερές, η Αντιόπη γέννησε δύο αγόρια, που τα έκρυψε σε μια σπηλιά και τα φρόντιζε ένας βοσκός. Το ένα το ονόμασε Ζύθος, που βγαίνει από το "από ζητέω τόπον", γιατί η μητέρα του ζητούσε τόπο να γεννήσει, και το άλλο Αμφίωνα, από το "αμφ' οδόν", γιατί γεννήθηκε σε σταυροδρόμι. Ο Ζύθος και ο Αμφίωνας πήγαν στη Θήβα, έδωξαν το βασιλιά Λάιο, που διαδέχτηκε τον Λύκο, και έχτισαν την κάτω πόλη, γιατί την άνω την είχε χτίσει ο Κάδμος. Ο Ζύθος παντρεύτηκε τη Θήβη, γι' αυτό η πόλη ονομάστηκε Θήβα, και ο Αμφίωνας τη Νιόβη, που μαζί της απέκτησε δώδεκα παιδιά, έξι αγόρια και έξι κορίτσια.

– Που υπήρξαν άτυχα. Έτσι δεν είναι;

– Πραγματικά. Η Νιόβη καυχήθηκε για τα δώδεκα παιδιά της και ειρωνεύτηκε τη Λητώ, που είχε μόνο δύο, τον Απόλλωνα και την Άρτεμη. Όταν το έμαθε η Λητώ ζήτησε από τα παιδιά της να πάρουν εκδίκηση. Τότε, ο Απόλλωνας σκότωσε τα αγόρια και η Άρτεμη τα κορίτσια. Σώθηκε ένα αγόρι και ένα κορίτσι, που επειδή από το φόβο του χλώμιασε πήρε το όνομα Χλωρίδα. Τη Νιόβη οι θεοί τη μεταμόρφωσαν σε βράχο στο βουνό Σίπυλο της Μικράς Ασίας, από τον οποίο κυλούσε νερό. Πίστευαν, πως αυτά είναι τα δάκρυα της Νιόβης.

– Από έρωτα του πατέρα σου δεν προέρχεται και ο γενάρχης των Ελλήνων;

– Γενάρχης των Ελλήνων ήταν ο Έλληνας. Αυτός ήταν παιδί της Πύρρας και

του πατέρα μου.

– Ποιά ήταν η Πύρρα;

– Η Πύρρα ήταν κόρη του Επιμηθέα και της Πανδώρας και γυναίκα του Δευκαλίωνα.

– Είναι αυτοί που γλίτωσαν από τον κατακλυσμό, όταν θέλησε ο πατέρας σου να εξαφανίσει τον κόσμο;

– Αυτοί είναι. Για τον κατακλυσμό ήξερε ο Προμηθέας, που ήταν πατέρας του Δευκαλίωνα. Τον συμβούλεψε, λοιπόν, να φτιάξει μια κιβωτό, να κλειστεί μέσα σ' αυτή με τη γυναίκα του την Πύρρα για να σωθούν. Ο κόσμος εξαφανίστηκε και η κιβωτός άραξε στην κορυφή του Άθω ή του Παρνασσού ή της Όρθρυος. Τότε, πήγαν να ευχαριστήσουν το Δία και αυτός έδωσε εντολή στον Ερμή να τους χαρίσει ό,τι θέλουν. Ο Δευκαλίωνας και η Πύρρα ζήτησαν να ξαναφτιάξει ανθρώπους. Αμέσως, σύμφωνα με οδηγίες του Δία, σκέπασαν τα πρόσωπά τους και προχώρησαν ρίχνοντας πέτρες πίσω τους. Από τις πέτρες του Δευκαλίωνα έβγαιναν άντρες και από τις πέτρες της Πύρρας γυναίκες.

– Από τις πέτρες πως γεννήθηκε ο Έλληνας;

– Εκτός από τα παιδιά από τις πέτρες, ο Δευκαλίωνας και η Πύρρα απέκτησαν και δικά τους παιδιά: τον Αμφικτύονα, που κυβέρνησε την Αθήνα μετά τον Κραναό και τις κόρες Πρωτογένεια, Θυία και Πανδώρα.

– Που και οι τρεις αδελφές υπήρξαν ερωμένες του πατέρα σου!

– Σωστά. Από την Πρωτογένεια, απέκτησε τον Αέθλιο, από τη Θυία τον Μάγνητα και τον Μακεδόνα και από την Πανδώρα τη Μελάνθια.

– Και τον Έλληνα;

– Τον Έλληνα τον απέκτησε από τη

μάνα τους, την Πύρρα, που την ερωτεύτηκε και αυτή μετά τις κόρες της.

– Ένας από τους πρώτους βασιλιάδες της Αθήνας ήταν ο Πανδίωνας. Λέγεται, πως ήταν γιός του πατέρα σου, αν και η μητέρα του Σελήνη, είχε πενήντα κόρες με τον Ευδυμίωνα, που ο πατέρας σου του χάρισε αιώνιο ύπνο και αιώνια νεότητα.

– Η Σελήνη ήταν αδελφή της Ηώς και του Ήλιου, παιδιά του Υπερίωνα και της Θείας. Την αγάπησε ο πατέρας μου πριν τον Ευδυμίωνα και απέκτησε μαζί της την Πανδία, που ήταν μητέρα του βασιλιά της Αθήνας Πανδίονα. Έτσι, ο Πανδίωνας ήταν εγγονός του πατέρα μου.

Όσο για τον έρωτα της Σελήνης με τον Ευδυμίωνα, είναι γεγονός πως μαζί του απέκτησε πενήντα κόρες, μετά τον έρωτά της με τον Πάνα, που για να την κατακτήσει της χάρισε ένα κοπάδι λευκά βόδια. Ήταν περήφανος ο Πάνας γι' αυτή του την ερωτική περιπέτεια.

Η Σελήνη παρακάλεσε τον πατέρα μου να χαρίσει στον Ευδυμίωνα αιώνιο ύπνο και αιώνια νεότητα και ο πατέρας μου ικανοποίησε την επιθυμία της. Εκτός από τον πατέρα μου, τον Ευδυμίωνα και τον Πάνα η Σελήνη ερωτεύτηκε και τον Αντίφημο, που ήταν σοιδός και μαζί του απέκτησε τον Μουσαίο, το μεγάλο μουσικό, που με τη μουσική του θεράπευε αρρώστιες, και ήταν μάντης. Όταν πέθανε τον θάψανε στο σημερινό Φάληρο.

– Η Μεγάλη Άρκτος, που βλέπουμε στον ουρανό τις έναστρες νύχτες, ήταν και αυτή ερωμένη του πατέρα σου;

– Ναι, ήταν η Καλλιστώ, η μοναχοκόρη του Λυκάονα, που είχε άλλους δύο γιούς. Πήρε το όνομά της από το κάλλος, την ομορφιά της. Όταν μεγάλωσε, έγινε ιέρεια της Άρτεμης και ορκίστηκε να μείνει για όλη της τη ζωή αγνή. Ο

πατέρας μου την αντάμωσε μια ημέρα που κυνηγούσε. Μεταμορφώθηκε σε Άρτεμη, γιατί ήταν δύσκολο να την πλησιάσει άντρας και ενώθηκε μαζί της. Όταν η μητέρα μου το έμαθε, οργίστηκε και τη μεταμόρφωσε σε αρκούδα. Την αρκούδα χτύπησε με το τόξο της η Άρτεμη, είτε γιατί πήρε εντολή από τη μητέρα μου, είτε γιατί η Καλλιστώ δεν φύλαξε την παρθενιά της. Τότε έτρεξε ο Ερμής και έβγαλε από την κοιλιά της ένα παιδί που το ονόμασαν Αρκάδα. Την ανατροφή του ανέλαβε μια άλλη ερωμένη του πατέρα μου, η Μαία.

Λέγεται, πως η Καλλιστώ, σαν αρκούδα, καταραμένη από την Ήρα, γύριζε για πολλά χρόνια αναζητώντας το παιδί της. Κάποτε, το συνάντησε και, όταν αυτή πλησίασε τον Αρκάδα με τρυφερότητα, αυτός ήταν έτοιμος να τη σκοτώσει. Την τελευταία στιγμή ο πατέρας μου τη γλίτωσε και την πήρε στον ουρανό για να την κάνει αστερισμό, τη Μεγάλη Άρκτο. Όταν πέθανε ο Αρκάς, τον έκανε αρκούρο, δηλαδή φύλακα της άρκτου. Είναι ένα αστέρι, που το βλέπουμε κοντά στη Μεγάλη Άρκτο.

– Και ο Αρκάς, που βασιλέψαε στο μέρος, που σήμερα λέγεται Αρκαδία, είχε και αυτός τη δική του περιπέτεια...

– Αυτή τη διοργάνωσε ο παππούς του ο Λυκάονας, που είχε την έμπνευση να δοκιμάσει τη νοημοσύνη του πατέρα μου και του παρέθεσε γεύμα με τα μέλη του μικρού Αρκάδα, που τα μαγείρεψε. Ο πατέρας μου ανακάλυψε το έγκλημά του, αναποδογύρισε το τραπέζι, έριξε κεραυνό στο σπίτι του Λυκάονα, τον μεταμόρφωσε σε Λύκο και μετά πήρε τα μέλη του Αρκάδα, τα συναρμολόγησε και του έδωσε ζωή.

(Συνέχεια στο επόμενο τεύχος)

Ανοιχτό Ταχυδρομείο Οδηγίες για συγγραφείς

Αγαπητοί Αναγνώστες,

Βρισκόμαστε στην ευχάριστη θέση να σας πληροφορήσουμε ότι ο Σύλλογός μας – Σύλλογος Επιστημόνων Μαιών-Μαιευτών Αθηνών – με την ευκαιρία της επανέκδοσης του περιοδικού του κλάδου μας «**ΕΛΕΥΘΩ**», θα θεωρήσει μεγάλη του τιμή να φιλοξενήσει στις στήλες του περιοδικού κάποιο άρθρο ή κάποια εργασία σας.

Ελπίζοντας στην ευγενή ανταπόκρισή σας, παραθέτουμε τις παρακάτω μικρές υποδείξεις, ώστε να διευκολυνθεί η έκδοση του περιοδικού.

1. Η έκταση του κειμένου δεν θα πρέπει να ξεπερνά τις 1.000 λέξεις (κατ' εξαίρεση δεχόμαστε μεγαλύτερα άρθρα κατόπιν συνεννόησης με τη Συντακτική Επιτροπή).
2. Σε περίπτωση που το κείμενο ξεπερνά τις 500 λέξεις, καλό θα ήταν να προτάσσεται περίληψη αυτού.
3. Τα άρθρα πρέπει να φθάνουν έγκαιρα στη Συντακτική Επιτροπή του περιοδικού, ώστε να υπάρχει η χρονική άνεση επεξεργασίας τους.

Σας ευχαριστούμε εκ των προτέρων για τη συνεργασία σας.

Από τη Σύμβαση του «**Ελευθώ**»

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΤΩΝ Σ.Ε.Μ.

Αγαπητοί Συνάδελφοι,

α) Η ετήσια ανανέωση της ταυτότητάς σας, ως μέλη του Συλλόγου, είναι υποχρεωτική και προβλέπεται από τη νομοθεσία της λειτουργίας του Συλλόγου. Η απόκτηση της ταυτότητας προϋποθέτει την εξόφληση της συνδρομής.

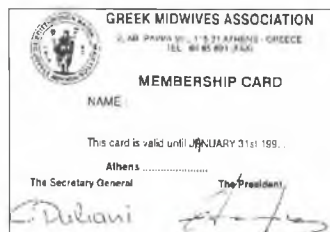
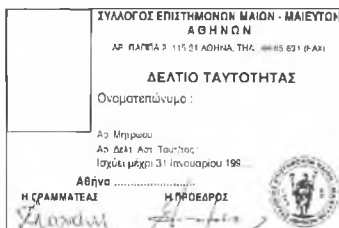
β) Εν όψει υπηρεσιακών ελέγχων της Υγειονομικής Υπηρεσίας της Νομαρχίας στην οποία ανήκει ο χώρος που εργάζεσθε, θα θέλαμε να είσθε καθ' όλα εντάξει στις υποχρεώσεις σας απέναντι στο Σύλλογο, ώστε να μη βρεθούμε στην ανάγκη να επικαλεσθούμε τα προβλεπόμενα από το Νόμο.

Ελπίζουμε στη συνεργασία σας για το συμφέρον του Κλάδου.

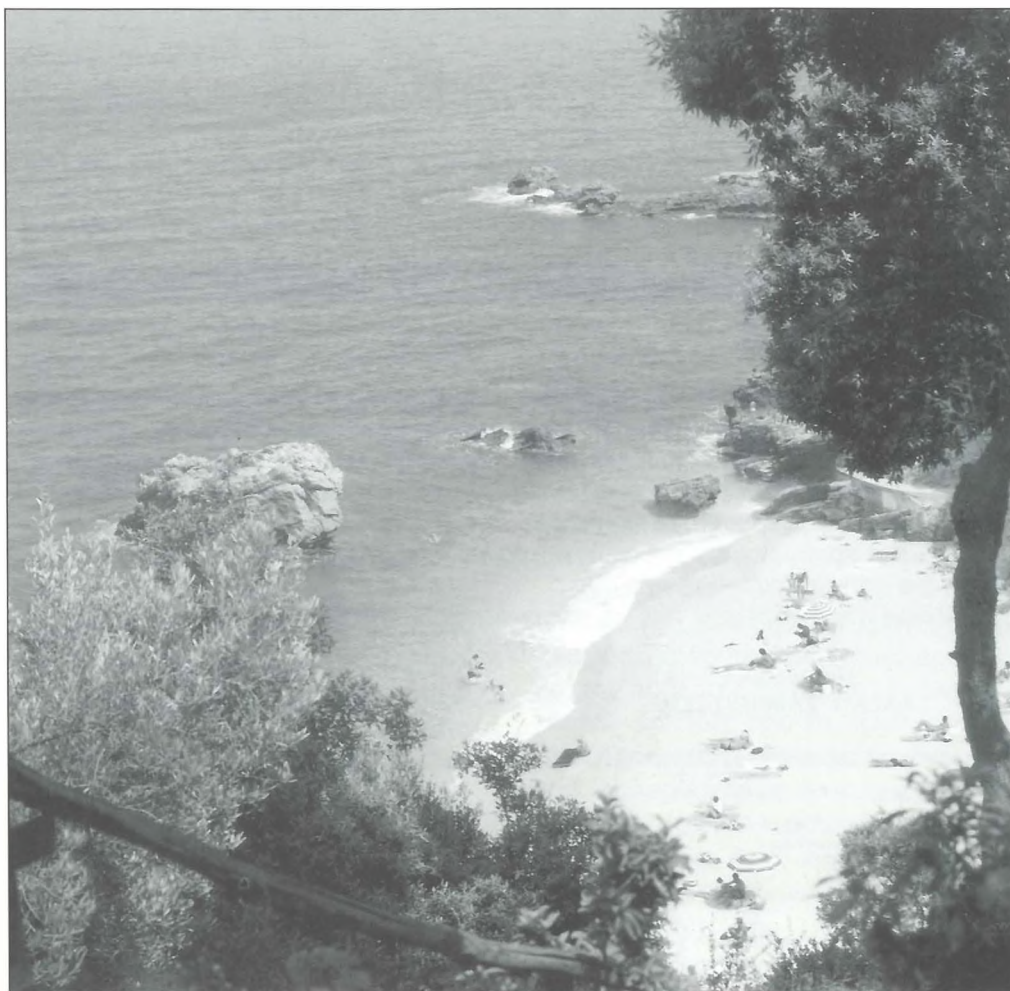
Για το Δ.Σ.

Η Πρόεδρος
ΕΛΕΝΗ ΣΑΜΑΡΙΤΑΚΗ

Η Γραμματέας
ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΔΑΛΙΑΝΗ

*Το Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου
Επιστημόνων Μαιών-Μαιευτών Αθηνών
σας εύχεται
καλό και ξεκούραστο καλοκαίρι*

Επιτέλους, μπορείτε να χαϊδέψετε το τρυφερό δερματάκι του μωρού σας. Πώς όμως θα το προστατεύσετε;

4 σημαντικές ερωτήσεις

1. Πώς θα μπορούσα να προστατεύσω το δέρμα του νεογέννητου μωρού μου; Διατηρώντας το στεγνό. Το δέρμα των νεογέννητων είναι πολύ ευαίσθητο, γι' αυτό είναι πολύ σημαντικό να το διατηρείτε όσο πιο στεγνό γίνεται.

2. Γιατί είναι τόσο σημαντικό να διατηρώ το δέρμα του μωρού μου στεγνό; Αν το δέρμα του μωρού σας παραμείνει υγρό ή σε επαφή με ούρα για αρκετή ώρα, μπορεί να προκληθούν ερεθισμοί από την πάνα. Αυτό θα έχει ως αποτέλεσμα συγκαμένο ή ερεθισμένο δέρμα και τελικά τη δυσφορία του μωρού σας. Δερματολογικές έρευνες έχουν δείξει πως μια στεγνή πάνα βοηθάει στην πρόληψη των ερεθισμών, κρατώντας τα ούρα μακριά απ' το δέρμα. Με λίγα λόγια, **το υγιές δέρμα ξεκινά από το στεγνό δέρμα.**

3. Πώς μια πάνα βοηθάει να κρατηθεί το δερματάκι του μωρού μου στεγνό; Μια πάνα πρέπει όχι μόνο να απορροφά γρήγορα την υγρασία από τα ούρα αλλά και να έχει έναν ειδικό πυρήνα ώστε να την απομονώνει στο εσωτερικό της και μακριά από το δερματάκι του μωρού σας. Πρέπει επίσης να έχει πλαϊνά τοιχώματα σχεδιασμένα έτσι ώστε να εμποδίζουν τις διαρροές στα πόδια του μωρού σας.

Ακόμη και με 20% περισσότερο υγρό τα Pampers* κρατούν το δέρμα του μωρού σας πιο στεγνό από την επόμενη καλύτερη πάνα.
* για μέγεθος πάνας

4. Ποια είναι η καλύτερη πάνα για νεογέννητα; Δεν υπάρχουν πιο στεγνές πάνες για νεογέννητα από τα Pampers Newborn Baby - Dry Plus. Χάρη στο μοναδικό στρώμα Baby - Dry και στον ειδικά σχεδιασμένο πυρήνα τους Ultra Plus απορροφούν γρήγορα την υγρασία και διατηρούν το δερματάκι του μωρού σας απόλυτα στεγνό. Επιπλέον, έχουν επανακολλούμενες ταινίες που κολλούν σίγουρα κάθε φορά ακόμα κι αν έρθουν σε επαφή με κρέμες ή λωσίων. Και να είστε σίγουρες πως καθώς το μωρό σας μεγαλώνει υπάρχει πάντα ένα μέγεθος Pampers που θα το κρατάει απόλυτα στεγνό.

Η μόνη απάντηση.

Pampers Newborn Baby - Dry Plus. Για πιο στεγνά, πιο χαρούμενα μωρά.

Μωρομάντηλα Pampers. Απαλά, σαν "μητρικό χάδι".

ADEL / SAATCHI & SAATCHI ADVERTISING

Στο μωρό σας χαρίζετε τα πιο τρυφερά σας χάρδια. Θ' αφήνατε ποτέ ν' αγγίξουν το ευαίσθητο δερματάκι του με τρόπο λιγότερο απαλό; Σίγουρα όχι. Γι' αυτό χρειάζεστε τα μωρομάντηλα Pampers, που ξεχωρίζουν από τα κοινά μωρομάντηλα. Χαϊδεύουν το μωράκι σας τόσο τρυφερά όσο εσείς, το καθαρίζουν αποτελεσματικά, ενώ παράλληλα είναι πολύ ανθεκτικά.

- Είναι φτιαγμένα από ύφασμα ειδικής κατασκευής, απαλό σαν βαμβακερό, για να προσφέρουν στο μωρό σας την απαλότητα που χρειάζεται.
- Περιέχουν απαλή λοσιόν, που καθαρίζει τέλεια το δερματάκι του μωρού και το βοηθά να προστατεύεται από τους ερεθισμούς.
- Είναι δερματολογικά ελεγμένα, με ουδέτερο pH για το δέρμα και χωρίς οινόπνευμα.

Τα μωρομάντηλα Pampers είναι φτιαγμένα από μαλακό ύφασμα σαν βαμβακερό, γεμάτο μικρούς θύλακες αέρα. Γι' αυτό είναι πιο μαλακά από τα κοινά μωρομάντηλα, ενώ είναι και πολύ ανθεκτικά.

Τομή κοινού μωρομάντηλου

Τομή μωρομάντηλου Pampers.

Τα κοινά μωρομάντηλα, τόσο τα μικρότερα όσο και τα μεγαλύτερα πάχους, είναι πολύ συμπιεσμένα. Γι' αυτό είναι λιγότερο απαλά.

Τα μωρομάντηλα Pampers είναι γεμάτα μικρούς θύλακες αέρα που τα κάνουν πολύ απαλότερα.

Πιο απαλά μωρομάντηλα για πιο χαρούμενα μωρά!

